MARIJAMPOLĖS VAIKŲ LOPŠELIO – DARŽELIO „PASAKA“ IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMA „PASAKOS TAKELIU“

TURINYS

1. Bendrosios nuostatos.....3
2. Programos principai.....5
3. Tikslas ir uždaviniai.....6
4. Ugdymo(si) turinys, metodai ir priemonės.....6
5. Ugdymo (si) turinio išdėstymas pagal amžiaus tarpsnius 8
   5.1. 1.5 -3 metų amžiaus tarpsnis.....8
   5.2. 3 – 4 metų amžiaus tarpsnis.....17
   5.3. 4 – 5 metų amžiaus tarpsnis.....32
   5.4. 5 – 6 metų amžiaus tarpsnis.....47
6. Ugdymo pasiekimai ir jų vertinimas..... 67
7. Literatūra ir informaciniai šaltiniai.....69

1. BENDROSIOS NUOSTATOS

Marijampolės vaikų lopšelis – darželis „Pasaka“- Marijampolės savivaldybės biudžetinė įstaiga. Lopšelio-darželio grupė – ikimokyklinio ugdymo mokykla.

Lopšelio – darželio adresas: P. Vaičaičio g. 24, LT 68292 Marijampolė. E- paštas: mar.pasaka@takas.lt, Telefonas – (8-343) 50758, faksas 8(343) 92362.

VAIKAI IR JŲ POREIKIAI

Lopšelį- darželį lanko vaikai nuo 1,5 iki 6(7) metų. Lopšelio- darželio ikimokyklinio ugdymo programa siekiame tenkinti svarbiausius vaiko poreikius: judėjimo, saugumo, žaidimo, bendravimo su bendraamžiais, individualybės ir savojo „aš“ išsaugojimo, patirties kaupimo per saviraišką, pažintinę ir meninę veiklas, eksperimentavimus, tyrinėjimus, atradimus.

TĖVŲ LŪKESČIAI

Dauguma tėvų pageidauja, kad vaikai:

- gerai praleistų laiką, jaustųsi saugūs ir būtų prižiūrėti,
- išmoktų bendrauti ir sugyventi su kitais vaikais,
- iniciatyviai ugdytųsi, pasirengtų mokyklai,
- gautų kvalifikuotą logopedo pagalbą,
- ugdytųsi savarankiškumą.

PEDAGOGŲ KOMPETENCIJA

Lopšelyje- darželyje dirba 23 pedagogai. Visi dirbantys pedagogai turi pedagoginį išsilavinimą. Įstaigos direktorė ir pavaduotoja ugdymui turi trečią vadybinę kategoriją, 12 pedagogių turi vyresniosios auklėtojos kvalifikacinę kategoriją, 7 pedagogės turi metodininko kategorijas. Taip pat įstaigoje dirba meninio ugdymo pedagogė ir logopedė, turintčios metodininko kvalifikacines kategorijas. Devynios pedagogės įgiję aukštąjį išsilavinimą, dvi turi magistro laipsnį.

Visi pedagogai – patyrę, rūpestingi, gebantys skirti dėmesį kiekvienam vaikui, kompetentingi, gebantys keistis, prisitaikyti prie naujovių, geba pagrįsti savo veiklą, ją sisteminti ir skleisti gerąją darbo patirtį.

ĮSTAIGOS SAVITUMAS

Lopšelis- darželis „Pasaka“ pasirinkęs pagilinto etnokultūrinio bei gimtosios kalbos ugdymo kryptį. Turime lopšelio-darželio himną.

Vaikai į grupes suskirstyti pagal amžių. Kiekvienos grupės pedagogai pasirinkę individualias ugdymo kryptis grupėse pagal kurias parengę individualių vaiko gebėjimų programas, kurias integruoja į bendrąsias programas. Tai - sveikos gyvensenos, dailės, vaidybos, etnokultūros. Įstaigoje sukurtos kūrybinės darbo grupės, tai „Verpstė“, „Teatrinukai“, „Vaivorykštė“. Atsižvelgiant į tėvų poreikius, darželyje veikia dvi prailgintos dienos grupės. Taip pat turime erdvę salę, logopedinį kabinetą. Pedagogės turi sukaupę nemažą projektinės veiklos patirtį. Įstaigoje įsikūręs „Pasakiuko“ teatras, muzikai gabių vaikų ansamblis, šaškių būrelis.

Stengiamės palaikyti šiltus santykius su vaikų tėveliais, organizuojame bendras šventes, vakarones.

Turime savitas tradicijas: Rugsėjo 1-osios šventė; Rudenėlio šventė ir paroda; Mokytojo dienos paminėjimas; Kalėdų eglutės įžiebimas; Vasario 16–osios paminėjimas; Užgavėnių šventė; Velykų šventė; Kaziuko mugė; Sporto šventė; Kalbos savaitė; adventiniai vakarojimai, šaškių turnyrai.

Pasirašę bendradarbiavimo sutartis su greta esančia R. Stankevičiaus vidurine mokykla, Utenos lopšeliu-darželiu „Želmenėlis“.

Taip pat glaudžiai bendraujame su Marijampolės kolegijos menų katedra, vaikų biblioteka, edukaciniu kraštotyros muziejumi, Ryto vidurine mokykla.

REGIONO SAVITUMAS

Lopšelis-darželis yra netoli miesto centro. Šalimais yra miesto parkas, kur vaikai gali tenkinti natūralaus tyrinėjimo, eksperimentavimo ir atradimų poreikius. Sudarytos galimybės vaikams aplankyti rašytojos Žemaitės, laisvės gynėjo Juknevičiaus kapus. Netoli yra kraštotyros muziejus, kur vaikai gali susipažinti su mūsų krašto kultūra. Netoli esančioje bibliotekoje, vaikų literatūros skyriuje, vaikai gali stebėti lėlių teatro spektaklius, įvairias parodas.

TEORINIAI UGDYMO PAGRINDAI

Lopšelyje-darželyje laikomasi nuostatos, kad vaikystė – nepakartojama žmogaus gyvenimo vertybė, o kiekvienas vaikas unikalus, turintis savo patirtį, individualias galimybes, gebėjimus.

Jungtinių tautų vaiko teisių konvencijos, ratifikuotos 1995m. liepos 3d. Lietuvos Respublikos įstatymo Nr.I-983 3 straipsnyje teigiama, kad „imantis bet kokių vaiką liečiančių veiksmų<.....>svarbiausia vaiko interesai“. Vadovaujantis šia nuostata ikimokyklinio ugdymo programa orientuota į vaiko poreikių tenkinimą. To paties dokumento 29 straipsnis akcentuoja, kad vaiko lavinimo tikslas turi būti kuo visapusiškiau ugdyti asmenybę,<.....>vaiko pagarbą tėvams, savo kultūriniam idententui, kalbai ir vertybėms<.....>,pagarbą gamtai“, todėl programos turinys orientuotas į vaiko kompetencijų, reikalingų tolimesniam vaiko asmenybės tobulėjimui ugdymą, rekomenduojant temų blokus.

Vaiko gerovės valstybės politikos koncepcijoje teigiama, kad „vaikas turi jaustis visaverte asmenybe, kad ir kokio amžiaus būtų, plėtoti savo socialinius, tarpasmeninius santykius ir pasitikėjimą“. Todėl programoje numatytų uždavinių įgyvendinimas sudaro galimybes ugdyti savarankišką, aktyvią ir kūrybingą asmenybę.

Asmenybės ugdymas grindžiamas progresyvistine filosofine ugdymo kryptimi, todėl ugdymo turinyje akcentuojamos ne žinios, o vaiko gebėjimai kaupti informaciją, aktyviai kurti ir veikti savarankiškai. Todėl vadovaujamės ir humanistine bei fenomenologine ugdymo filosofinėmis kryptimis.

Lopšeli-darželis „Pasaka“ savo veiklą grindžia Lietuvos Respublikos švietimo įstatymu, Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencija, Vaiko gerovės valstybės politikos koncepcija, Ikimokyklinio ugdymo koncepcija, Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimais, Lietuvos Respublikos Švietimo ir mokslo Ministerijos norminiais aktais, Marijampolės miesto savivaldybės tarybos sprendimais, Savivaldybės administracijos Kultūros, švietimo ir sporto departamento direktoriaus įsakymais, Švietimo skyriaus vedėjo įsakymais, įstaigos nuostatais ir kitais lopšelio-darželio dokumentais.

Programa skirta pedagogams ir tėvams. Ji nuolat bus atnaujinama ir tobulinama atsižvelgiant į vaiko poreikių pasikeitimų analizės rezultatus, tėvų lūkesčius ir pageidavimus, pedagogų pastebėjimus ir rekomendacijas.

2. IKIMOKYKLINIO UGDYMO PRINCIPAI

TAUTIŠKUMO PRINCIPAS

● Ugdoma pagarba gimtajam kraštui – Lietuvai, savo miestui, tradicijoms, papročiams, kultūrai, menui, gamtai, kalbai.

INTEGRACIJOS PRINCIPAS

● Programos turinys sudarytas atsižvelgiant į vaiko visuminį pasaulio suvokimą, jo veiklos konkretumą ir sinkretiškumą; paisoma vaikų kultūros dėsningumų, siekiama vertybinių nuostatų, kūrybinių galių, jausmų, mąstymo, veiksmų plėtotės. Siekiama vaiko ugdymo šeimoje ir darželyje darnos.

HUMANIŠKUMO PRINCIPAS

● Sudaromos sąlygos įvairių vaiko galių plėtojimuisi, harmoningam asmenybės vystimuisi, vaikas gerbiamas kaip asmenybė. Sudaromos vaikams galimybės pažinti ir išreikšti save, savo gebėjimus ir kūrybiškumą.

PRIEINAMUMO PRINCIPAS

● Ugdymo programa skirta 1,5 -6 metų amžiaus vaikams, atitinka jų raidos vystymosi ypatumus. Atsižvelgiant į vaikų poreikius sudaromos visos sąlygos vaiko kompetencijoms ugdyti per pasirinktą veiklą.

TĘSTINUMO PRINCIPAS

● Ugdymo turinys suderintas su priešmokyklinio ugdymo(si) turiniu siekiant, kad vaikas darniai pereitų nuo ugdymo(si) šeimoje prie ugdymo(si) ikimokyklinėse grupėse.

3. TIKSLAS IR UŽDAVINIAI

TIKSLAS. Atsižvelgiant į pažangias mokslo ir visuomenės raidos tendencijas, kurti sąlygas padedančias vaikui tenkinti prigimtinius, kultūrinius, socialinius, pažintinius poreikius.

UŽDAVINIAI:

1. Puoselėti ir turtinti gimtąją kalbą, ypatingą dėmesį skirti komunikacinei kompetencijai. Tenkinti vaiko poreikį bendrauti, suvokti kalbos prasmę, skatinti kalbinį aktyvumą, perimti tautos, savo krašto kultūros pagrindus, papročius, tradicijas.
2. Saugoti ir stiprinti vaiko fizinę ir psichinę sveikatą, tenkinant judėjimo, psichologinio ir fizinio saugumo, aktyvumo poreikius
3. Atrasti įvairius meninės raiškos būdus, padedančius išreikšti savo patirtį. Formuoti estetinę nuostatą. Menine veikla išreikšti patirtus įspūdžius, išgyvenimus, emociškai pajusti gamtos grožį.
4. Siekti, kad vaikai nuolat domėtųsi aplinkiniu pasauliu, atrastų ir perimtų įvairius pažinimo būdus.
5. Sudaryti sąlygas vaikams suvokti savo jausmus, teigiamą savęs supratimą, pasitikėjimą savo jėgomis.
6. Stebėti ir pažinti vaiką, kaupti informaciją apie jo gebėjimus, poreikius, pažangą, kurti savitą vertinimo sistemą.

4. UGDYMO(SI) TURINYS, METODAI IR PRIEMONĖS

Programos ugdymo turinys siejamas su programos tikslu, uždaviniais, principais. Ugdymo turinys sudarytas atsižvelgiant į vaikų amžiaus tarpsnių ypatumus, vaikų interesus, polinkiu, poreikius. Turinys modeliuojamas, atsižvelgiant į visas kompetencijas bei vaikų gebėjimus.

Atsižvelgiama į realias tam tikro amžiaus vaikų galimybes, vaikų numatytos veiksenos skatina ne tik pažinti, sužinoti, atrasti, bet ir išreikšti save, kurti, išgyventi, ieškoti problemų sprendimo būdų.

Numatytas ugdymo turinys – tai tik orientyras, nevaržantis pedagogo, leidžiantis jam kūrybingai organizuoti vaikų veiklą, ją vertinti ir koreguoti, atsižvelgiant į kiekvieno vaiko amžių, patirtį, grupės individualumą ir savitumą.

Ugdymo(si) būdus bei metodus pedagogai gali rinktis laisvai, lanksčiai, kūrybiškai. Svarbiausias ugdymo būdas – **žaidimas.** Taip pat vaikų veikloje integruojami aktyvūs ugdymo būdai:

- organizuota veikla
- individuali veikla
- minčių lietus
- vaikų veiklos projektai
- tyrinėjimas, eksperimentavimas
- meninė raiška

Naudojami metodai – žaidybiniai, vaizdiniai, praktiniai, žodiniai, kūrybiniai, projektiniai.

Žaidybinis metodas, kuris skatina vaikų teigiamas emocijas, padeda formuotis socialiniams įgūdžiams, natūraliu būdu sukoncentruoti dėmesį į ugdomąją veiklą;

Vaizdinis metodas, nukreiptas į vaizdinių formavimą apie vaikus supančio pasaulio objektus ir reiškinius;

Praktinis metodas, kurio pagalba vaikams padedama per veiklą pažinti ir suprasti juos supančią aplinką;

Žodinis metodas (pasakojimas, pokalbis) suteikiantis galimybę perduoti informaciją;

Kūrybinis metodas, sudarantis sąlygas vaikams kelti ir įgyvendinti savo idėjas, ieškoti problemų sprendimo būdų.

Projektinis metodas, padedantis formuoti įvairesnį ugdymo procesą.

Metodai nėra statiški, jie papildomi, atnaujinami, atsižvelgiant į vaikų norus, pedagogų sumanymus, vietos, šeimos rekomendacijas, pedagogų gerąją patirtį.

Priemones pedagogai naudoja įvairias, skatinančias vaiko aktyvumą, norą pažinti, stebėti, kurti, tyrinėti, ieškoti, atrasti, bendrauti ir bendradarbiauti.

Ugdymo (si) turinio išdėstymas pagal amžiaus tarpsnius

1,5 - 3 m. amžiaus tarpsnis

Tikslas: Kartu su šeima puoselėti visas vaikų galias, padedant palaikyti ir stiprinti jo sveikatą, sudarant palankias sąlygas fiziniam vystymuisi, kultūrinių ir higieninių įgūdžių formavimui.

Uždaviniai:

- Skatinti bendrauti su bendraamžiais ir suaugusiais;
- Pripratinti vaiką prie naujos aplinkos;
- Ugdyti elementarius savitarnos įgūdžius;
- Ugdyti domėjimąsi aplinka;
- Sudaryti sąlygas save išreikšti kalba, linijų, spalvų, formų vaizdais, muzikiniais garsais, laisvais judesiais, menine raiška.
- Bendradarbiauti su šeima, lavinant vaikų sveikatos, pažinimo, komunikavimo ir meninę kompetencijas.

Sveikatos saugojimo kompetencija

Tikslas: Tenkinti didėjantį poreikį judėti ribotoje ir didelėje erdvėje, išnaudoti visas natūralias situacijas, lavinant taisyklingą kvėpavimą.

Uždaviniai:

- Sudaryti saugią, sveiką augimo ir judėjimo aplinką;
- Puoselėti individualias vaiko fizines galias ir judesio kultūrą;
- Didinti vaiko pasitikėjimą savo galimybėmis ir savimi;
- Skatinti įgyti daugiau savarankiškumo;
- Ugdyti gebėjimą derinti savo judesius su kitų vaikų judesiais, išmokinti įvairių pratimų visoms kūno dalims lavinti;
- Skatinti žaisti judriuosius žaidimus;
- Tenkinti judėjimo poreikį, ugdyti asmeninės higienos, savarankiškumo, savitvarkos įgūdžius.
- Padėti pažinti aplinkoje tykančius pavojus.

Esminiai gebėjimai	Vaiko veiksenos
Eiti ir atlikti pusiausvyros pratimus. Žaidimų metu tobulinti ėjimą ir bėgimą nurodyta kryptimi mažomis grupelėmis ir visa grupe.	- Eina (teisiu, vingiuotu, siauru ratu, zigzagais tarp dviejų linijų); - Įsikibę vienas į kitą eina vorele, atlieka veiksmus rankomis; - Juda ir sustoja po signalo, eina nurodyta kryptimi; - Eidamas bando įveikti kliūtis (perlipti, įlipti, išlįsti, pralįsti); - Žaidžia judriuosius žaidimus.
Atlikti pratimus plokščiapėdiškumo profilaktikai.	- Vaikšto basomis nelygiu paviršiumi (per žolę, spyglius, smėlį, akmenukus, žvyrą); - Vaikščioja ant kulnų, ridena pirštais kamuoliukus.
Bėgti.	- Laisvai bėgioja po grupę, pievelę nesusiduriant vienas su kitu; - Bėga ir sustoja išgirdus plojimą rankomis, varpelio skambėjimą; - Gaudo prisukamą žaislą.
Šokinėti. Šuolių žaidimų metu tobulinti pašokimo, nušokimo, peršokimo įgūdžius.	- Šokinėja abiem kojomis, nušoka nuo paaukštinimo; - Siekia pakabinto daikto pašokant. - Žaidžia judriuosius žaidimus.
Mėtyti, ridenti. Žaidimų metu ridenti kamuoliuką nurodyta kryptimi, energingai pastumiant. Gaudyti kamuolį abiem rankom.	- Meta kamuolį abiem rankom kitam, tolyn, aukštyn, gaudo kito numestą kamuolį; - Nepargriūdamas spiria kamuolį; - Abiem ar viena ranka ridena kamuolį suaugusiam, kitam vaikui, į plačius vartus. - Žaidžia judriuosius žaidimus.
Šliaužti ir laipioti.	- Šliaužia takeliu tarp dviejų linijų, gimnastikos suoleliu, prašliaužia pro 40-30 cm. aukščio kliūtis; - Užlipa ant neaukštų pakilimų ir nulipa nuo jų; - Mėgsta lipti kopėčiomis, lenktomis kopėtėlėmis.

Taisyklingai kvėpuoti.	- Uosto arbatžolių, česnakų kvapus, įkvepia pro nosį, iškvepia pro burną.
Sveikatos savaitės: aktyviai judėti, atlikti žaidybines užduotis.	Eina, bėga, lipa, šokinėja, mėto.
Gebėti atlikti konkrečią užduotį judriųjų žaidimų ir žaidybinių pratimų metu.	- Pamėgdžioja suaugusiojo parodytą meškino, kiškučio ėjimą, pavaizduoja „paukščiuką“, „arkliuką“ ir kt., bėga nuo gaudančiojo.
Orientuotis erdvėje, žaisti orientaciją lavinančius žaidimus.	Žaidžia žaidimus: „Surask vėliavėlę“, „Surask savo namelius“, „Diena naktis“ ir kt.

Socialinė kompetencija

Tikslas: Skatinti natūralų vaiko domėjimąsi savimi, bendraamžiais, suaugusiais.

Uždaviniai:

- Sukurti aplinką, kad vaikas galėtų pajusti skirtumus tarp gyvenimo šeimoje ir vaikų darželyje.
- Padėti įgyti veiklos šalia ir kartu gebėjimus.
- Sudaryti galimybę ugdytis dorinius jausmus – meilę artimui, šeimai.

Esminiai gebėjimai	Vaiko veiksena
Skatinti domėjimąsi savimi ir aplinkiniais.	-Adaptuojasi prie grupės gyvenimo ritmo; - Palaiko gerus santykius su aplinkiniais; - Pasitiki artimaisiais ir pedagogais.
Pradėti domėtis ir suvokti savąjį „aš“.	-Domisi savimi, bendraamžiais, suaugusiais, daiktais. - Atskiria kas jis mergaitė ar berniukas.

Pratinti bendrauti su suaugusiais ir vaikais.	-Atlieka nesudėtingus veiksmus paprašius auklėtojai; - Laisvai reiškia savo emocijas.
Skatinti vaiko savarankiškumą. Sudaryti palankias sąlygas grupėje vaiko savarankiškumui ir saviraiškai reikštis.	-Bando paženklinti atitinkamu paveikslėliu savo nuotaiką; - Plėtoja laisvo ir savarankiško pobūdžio veiklą; - Bando valdyti savo norus ir elgesį.

Komunikavimo kompetencija

Tikslas. Ugdyti gebėjimą klausytis, suprasti kalbą ir kalbėti.

Uždaviniai:

- Nuo bendravimo gestais, mimika pereiti prie garsų junginių ir žodžių;
- Skatinti vaikų kalbinį aktyvumą, norą klausytis ir kalbėti;
- Tenkinti kalbinį poreikį bendraujant su suaugusiais ir bendraamžiais;
- Padėti pajusti kalbos grožį, skambumą, vartant ir skaitant knygeles, dainuojant, sekant, deklamuojant.

Esminiai gebėjimai	Vaiko veiksena
Pasakoti, klausinėti, atsakinėti, žaisti žodžiais, garsais, mokytis taisyklingai juos tarti.	- Klausinėja, atsako į klausimus; - Kartoja frazes ir žodžius; - Lavina klausą; - Reiškia emocijas mimika, judesiu, balsu.
Klausytis, girdėti ir emocingai reaguoti į skaitomus, pasakojamus ar dainuojamus tautosakos, grožinės literatūros kūrinius, patirti malonių išgyvenimų.	- Klausosi pasakų; - Išgyvena pasakose vaizduojamus įvykius, personažų likimus; - Mėgdžioja, atkartoja, pasakoje; - Bando išreikšti ką mato ir girdi; - Mėgsta žiūrėti inscenizuojamas pasakas.
Domėtis knygelių pasauliu, paveikslėliais.	- Varto, žiūrinėja knygeles, žurnalus,

	paveikslėlius; - Domisi iliustracijomis, aiškinasi, tyrinėja, stebi; - Parodo paveikslėlyje vaizduojamus daiktus, veiksmus; - Keliais žodžiais pasako, kas yra paveikslėliuose, iliustracijose, nuotraukose.
Klausytis deklamuojamų eilėraščių, mokyti juos mintinai.	- Klausosi ir kartoja deklamuojamus eilėraščius; - Bando gražiai ir raiškiai deklamuoti; - Išmoksta kelis eilėraščius atmintinai; - Reiškia emocijas mimika, judesiu, balsu.
Susipažinti su lietuvių liaudies žaidimais, lopšinėmis, mokyti pamėgdžioti gamtos garsus, klausytis muzikos – dainų, lopšinių, garsažodžių.	- Dainuoja lopšines, daineles; - Įsiklauso, kartoja žodžius aiškiai, emocingai; - Eina rateliu; - Pritaria melodijai, improvizuoja; - pritaria judesiais (lingavimu, plojimu, pliauškėjimu, trepsėjimu).
Plėsti pasyvųjį ir aktyvųjį žodyną.	- Kalba apie tai ką mato ir girdi; - Klausosi žodžio jau žinomam daiktui, veiksmui ar ypatumui pavadinti; - Pasako savo ir kitų vardus, atsiliepia pašauktas vardu; - Mėgsta kalbėti, klausinėti; - Žaisdamas kalba su savimi, komentuoja ką darys.

Pa□inimo kompetencija

Tikslas. Sudaryti sąlygas domėtis aplinkiniu pasauliu artimojoje aplinkoje ir skatinti suvokti pagrindines daiktų savybes.

Uždaviniai:

- Skatinti domėtis gyvąja gamta ir supančia aplinka;
- Sudaryti sąlygas eksperimentuoti grupėje ir lauke;
- Stebėti gamtos reiškinius;
- Lavinti sensorinį suvokimą;
- Lavinti mąstymą (grupuoti, lyginti).

Esminiai gebėjimai	Vaiko veiksena

Pradėti domėtis draugais ir pačiu savimi.	- Skiria draugus pagal lytį (berniukas, mergaitė), skiria suaugusiuosius pagal amžių (teta, dėdė, senelis, senelė); - Pasako savo ir draugų kūno dalis; - Žiūrėdamas į veidrodį atpažįsta save ir draugus.
Bandyti suvokti atsirandančius jausmus.	- Supranta emocijas; - Supranta norus; - Suranda rūbus, juos įvardina, skiria berniukų ir mergaičių rūbus;
Sudaryti sąlygas orientuotis grupės patalpose.	- Suranda baldus; - Gerai orientuojasi grupės kambaryje; - Randa savo spintelę, lovą, rankšluostuką, vietą prie stalo;
Suprasti suvokimą, kad suaugę yra jų draugai.	- Žino savo artimųjų, auklėtojų, grupės draugų vardus; - Suvokia, kad draugas turi savo mamą, supranta, kad žmonės yra suaugusieji ir vaikai, kad suaugusieji rūpinasi vaikais, kad vaikai turi klausytis suaugusiųjų; - Vaikai stebi suaugusiųjų darbus, gali padėti; - Susipažįsta su suaugusiųjų darbu;
Suvokti, kad žmonės turi įvairias profesijas.	- Susipažįsta su darželio darbuotojais ir jų profesijom, stebi jų darbus;
Veikti su smėliu, vandeniu, akmenukais.	- Žaisdami susipažįsta su smėlio, vandens, akmenukų savybėmis;
Suprasti gamtos reiškinius.	- Padedant suaugusiajam pradeda suvokti gamtos reiškinius ir jų priežastis: lyja, sninga, pučia vėjas, šviečia saulė, šilta, šalta ir kt.
Susipažinti su augalais.	- Lauke stebi žolę, gėlę, medį, krūmą, nusako jų skiriamuosius bruožus - Išsiaiškina, kad gėlės turi lapus, žiedus, bando nusakyti jų spalvą;

	- Stebi, tyrinėja, čiuopia, ragauja daržoves ir vaisius.
Susipažinti su gyvuliais ir paukščiais.	- Pažįsta pagrindinius naminius gyvūnus, jų jauniklius, žino jų kūno dalis, suvokia veiksmą; - Bando pamėgdžioti balsus, bando skirti paukščius, pamėgdžioja čiulbėjimą garsažodžiais, globoja paukštelius, imituoja judėjimą, įvardija ką daro paukšteliai, stebi juos.
Susipažinti su pasakų personažais.	- Klausosi pasakų, imituoja pasakų personažus, žaidžia su stalo teatru.
Plėsti sensorinį patyrimą.	- Bando varstyti batus, žaidžia su dėlionėmis, bando grupuoti daiktus pagal vieną požymį (spalvą, formą, dydį), tapatina daiktus jaučia pasitenkinimą teisingai atliktu darbu, bando sudaryti mažėjančia ir didėjančia tvarka daiktų seką ; - Suvokia sąvokas „toks pat“, grupuoja daiktus pagal spalvas, formas, dydžius.

Meninė kompetencija

Tikslas: Skatinti vaikus pajusti kūrybos džiaugsmą ir sudaryti sąlygas veikti: piešti, lipdyti, dainuoti, žaisti, šokti.

Uždaviniai:

- Supažindinti vaikus su popieriaus lapu, piešimo, štampavimo, lipdymo priemonėmis;
- Skatinti piešti, tapyti, štampuoti, aplikuoti, lipdyti ir lavinti rankų judesius;
- Sukurti regėjimo, lytėjimo ir kitais įspūdžiais turtingą aplinką;
- Mokyti vaikus įsiklausyti į muziką, išlaikyti tikslią nesudėtingą dainelių dainavimo intonaciją, atlikti elementarius judesius pagal muziką.

DAILĖ

Esminiai gebėjimai	Vaiko veiksena
PIEŠIMAS	
Paimti į rankas pieštuką, susipažinti su popieriaus lapu.	- Stebi, tyrinėja; - Paima į rankas pieštuką; - Keverzoja ant popieriaus su pieštukais, flomasteriais, vaškinėmis kreidelėmis;
Piešti, tapyti su guašu, pavaizduojant nesudėtingos formos daiktus.	- Paima į ranką teptuką; - Stebi, tyrinėja; - Piešia įvairias linijas - Piešia dėmes.
Matyti ir atrasti spalvų pasaulį, išreikšti savo jausmus spalvomis, patirti atradimo džiaugsmą.	- Stebi, tyrinėja, klausia; - Pasako kokias mato spalvas aplinkoje; - Mokosi pažinti ir įvardinti pagrindines spalvas; - Stengiasi pasakyti ką nupiešė; - Gėrisi savo darbeliu, įspūdžius ir jausmus apie savo kūrinį išreiškia nesudėtingais žodžiais.
Piešti individualiai ir grupelėmis.	- Piešia ant atskiro lapo vienas; - Piešia ant asfalto kreidelėmis; - Pagaliuku piešia ant smėlio, žemės; - Žiemą piešia ant sniego.
ŠTAMPAVIMAS	
Susipažinti su štampavimo priemonėmis.	- Štampuoja teptuku; - Tapo pirštukais ir delnais; - Dekoruoja štampeliais paruoštas formas. - Džiaugiasi darbeliais, dalinasi įpūdžiais. - Štampuoja su gamtine medžiaga.
APLIKAVIMAS	
Dėlioti ant flaneleografo paruoštas įvairių spalvų, formų figūrėles.	- Stebi, tyrinėja; - Dėlioja įvairias formas; - Vaizduoja namą, gėlytę, grybą, saulutę; - Pasakoja ką įsivaizdavo kurdamas.
LIPDYMAS	
Susipažinti su plastilinu ir tešla.	- Stebi, klausosi; - Čiupinėja, minko, volioja ant lentelės;

	- Minko tarp delnų.
Stebėti kaip iš didelio gabalo atskirti mažesnį. Jungti kelis gabaliukus.	- Stebi, tyrinėja; -Lipdo lazdelę, kamuoliuką, blyną, grybą, bokštelį; - Jungia du atskirus gabaliukus; - Stengiasi įvardinti ką nulipdė;

MUZIKA

Esminiai gebėjimai	Vaiko veiksenos
MUZIKOS KLAUSYMAS	
Aktyviai ir emocingai klausytis linksmų, ramių, liūdnų muzikos kūrinėlių, atliekamų balsu ar muzikos instrumentu.	- Atskiria linksmą muziką nuo ramios, perteikia ją atitinkamais judesiais, veido išraiška.
Gebėti skirti garso savybes (aukštas, žemas, garsus, tylus).	- Atskiria aukštus ir žemus garsus, išreiškia juos sutartiniais ženklais (aukšti rankos pakeltos – rodo saulutę, žemi barbena į grindis); - Skiria garsius ir tylius garsus išreiškia juos trepsėjimo, plojimo ar supimo judesiais.
Sugebėti per metus atpažinti 3-4 girdėtus kūrinėlius, skirtus muzikos klausymui.	- Apibūdina girdėtą kūrinėlį vienu kitu žodeliu ar judesiu.
DAINAVIMAS	
Dainuoti kartu su suaugusiuoju prisiderinti prie jo balso intonacijos, tempo.	- Kartu su suaugusiuoju bando pradėti dainuoti, derinasi prie jo balso intonacijos, mėgdžioja suaugusio dainavimą.
Atrasti natūralų gamtos ir žmogaus sukurtą garsą, pamėgdžioti aplinkoje girdimus gamtos garsus atkartoti išgirstą melodinį ar ritminį darinį.	- Pratinasi išlaikyti dainavimo intonaciją; - Bando aktyviai dalyvauti grupiniame dainavime;
Išlaikyti tikslią, nesudėtingą dainelių dainavimo intonaciją.	- Stengiasi išlaikyti, „pataikyti“ į dainelės intonaciją.
RITMIKA	
Atlikti nesudėtingus judesius pagal muziką.	- Geba judesiais perteikti linksmą, ramią muzikos nuotaiką;

	- Moka bėgioti, šokinėti pagal muziką; - Raiškiai perteikia būdingus personažų judesius; - Bando eiti susikibus už rankų poromis, rateliu, po vieną.
Derinti imitacinius judesius su dainavimu.	- Geba atlikti imitacinius judesius, bando juos derinti su dainavimu.
Justi muzikinį ritmą ir išgauti jį mušant barškučiais ir kt. vaikiškais muzikos instrumentais.	- Muša ritmą su vaikiškais muzikos instrumentais klausydamiesi suaugusiojo grojimo arba pritardami muzikiniam įrašui.

3 - 4 m. amžiaus tarpsnis

Tikslas: Ugdyti vaiko asmens higienos ir kultūrinius įgūdžius, skatinti vaikų pažintinį aktyvumą, žingeidumą, lavinti vaiko kalbą ir perteikti etnokultūros pradmenų vertybes.

Uždaviniai:

- Sukurti saugią, sveiką aplinką, skatinančią kiekvieno vaiko raidą;
- Skatinti veikti, bendrauti su bendraamžiais;
- Sudaryti sąlygas kalbėjimo įgūdžių formavimuisi, skatinti kalbinį aktyvumą;
- Bendradarbiauti su grupės, perteikti vaikams higienos ir kultūrinius įgūdžius.

Sveikatos saugojimo kompetencija

Tikslas: Žadinti vaiko poreikį judėti, eksperimentuoti, įvaldyti judėjimo įgūdžius, saugoti savo sveikatą.

Uždaviniai:

- Sudaryti saugią, sveiką judėjimo aplinką;
- Lavinti fizines kūno galias žaidžiant;
- Sudaryti sąlygas tyrinėti judesį ir pajusti savo kūno galias;
- Organizuoti sportines šventes, pramogas, sveikatos savaites su vaikais ir ugdytinių šeimomis.

Esminiai gebėjimai	Vaiko veiksena
VAIKO SAUGUMAS	
Augti atsargiam, elgtis saugiai.	- Pasako savo vardą, pavardę; - Žino, kad ištikus bėdai gali padėti pažįstami žmonės; - Žino, kaip elgtis kelyje - Vengia negerų savo poelgių; - Suvokia, kad yra negerų žmonių, neima siūlomų skanėstų;
Nusiteikti būti tvarkingam, švariam.	- Žino, kad higienos įpročiai ir įgūdžiai padeda augti sveikam; -Skalauja po valgio burna vandeniu; - Padedant suaugusiajam plaunasi rankas, naudojasi tualetu.
Vengti žalojančių poveikių.	Žino, kad negalima imti ir deginti degtukų, jungti elektros prietaisų, liesti aštrių daiktų, vaistų.
Nusiteikti sveikai maitintis.	- Valgo daržoves ir vaisius, geria vaistažolių arbatas.
KŪNO GALIOS	
Suvokti kūno judesių kalbą.	- Tyrinėja: kūnas juda greitai, lėtai, skirtinga jėga, įvairiomis kryptimis; - Atranda įvairius kurios nors kūno dalies judėjimo būdus: siūbuoja rankomis, suka ratus ir kt. - Ištyrinėja, kiek kūnas turi skirtingų dalių.
IŠRAIŠKA IR SAVIRAIŠKA	
Išreikšti save ritminiais judesiais.	- Geba trepsėti kojomis, plekšnoti per šlaunis, ploti delnais; - Vaizduoja transporto priemonių judėjimą; - Vaizduoja buities darbus; - Vaizduoja gyvūnų judesius.

ĖJIMAS IR BĖGIMAS.	
Eiti ir bėgti.	- Eina ir bėga tiesia linija, vorele vienas paskui kitą; - Išnaudoja visą salės plotą; - Eina ir bėga poromis, ratu keičiant judėjimo tempą ir kryptį.
PUSIAUSVYRA.	
Išlaikyti pusiausvyrą.	- Vaikšto siauru takeliu ant grindų; - Eina lenta padėta ant grindų; - Eina nuožulnia lenta. - Peržengia per padėtas kliūtis; -Eina briaunuota lenta; - Eina neaukštus gimnastikos suoleliu; - Eina peržengiant virvę, pakeltą nuo grindų; - Sėdi ant gimnastikos kamuolių.
Pratinasi įveikti įvairias kliūtis.	- Lenda pro virvutę, lanką, puslankį.
LAIPIOJMAS.	
Ropoti keturpėsčia.	- Ropoja keturpėsčia pralenda pro kliūtį; - Ropoja lenta.
Laipioti pristatomu žingsniu.	- Laipioja nuožulniomis kopėčiomis pristatomu žingsniu; -Laipioja gimnastikos sienele aukštyn ir žemyn pristatuomuoju žingsniu.
MĖTYMAS.	
Ridenti kamuolį pirmyn, pro vartus.	- Ridena kamuolį pirmyn; - Ridena gimnastikos kamuolį pasilenkę; - Ridena kamuolį pro vartus.
Mesti kamuolį pirmyn.	- Meta kamuolį į priekį nuo krūtinės; -Meta kamuolį į priekį iš už galvos; - Meta kamuolį abiem rankom vienas kitam ir gaudo iš nedidelio atstumo; - Meta mažus kamuoliukus į horizontalų taikinį savo akių aukštyje; - meta didelį kamuolį į horizontalų taikinį,

	padėtą ant žemės.
ŠUOLIAI.	
Šokinėti ant abiejų kojų.	- Šokinėja vietoje ant pirštų atsispiriant abiem kojom; - Šokinėja atsisėdę ant gimnastikos kamuolio vietoje; - Šokinėja atsisėdę ant gimnastikos kamuolio judant pirmyn; - Šokinėja abiem kojom judant pirmyn.
Bandyti peršokti per nedidelę kliūtį.	- Pasistiebia ant pirštų galų, nusileidžia ant visos pėdos pritupiant; - Peršoka per nedidelę kliūtį; - Peršoka aukštyn siekiant ranka daikto; - Nušoka nuo nedidelio paaukštinimo; - Peršoka per dvi linijas (Griovį).
JUDRIEJI ŽAIDIMAI.	
Žaisti siužetinius judriuosius žaidimus.	- Pamėgdžioja gyvūnų judesius ir veiksmus, pasakos veikėjus, gamtos reiškinius.
Žaisti judriuosius žaidimus, kurie skirti pagrindiniams judesiams tobulinti.	- Žaidžia žaidimus su elementariais ėjimo, bėgimo, pralindimo, kamuolio ridenimo ir mėtymo judesiais;
Bandyti žaisti judriuosius vaidybinius žaidimus.	- Atlieka įvairius veiksmus, orientuojasi erdvėje; -Pratinasi reaguoti į signalus, laikytis žaidimo taisyklių, paklusti joms.
Žaisti tradicinius judriuosius žaidimus.	

Socialinė kompetencija

Tikslas: Padėti vaikui įgyti bendravimo įgūdžių ir sudaryti sąlygas pažinti jam artimiausią aplinką.

Uždaviniai:

- Gilinti supratimą apie šeimą ir jos svarbumą žmogui;
- Padėti perimti šeimos šventes, tradicijas, papročius;
- Skatinti ugdytinių šeimas dalyvauti grupės bendruomenės veikloje;

- Gilinti supratimą apie draugus, kaimynus, bendruomenę ir žmonių ryšius joje.

Esminiai gebėjimai	Vaiko veiksena
Suvokti ir išreikšti savąjį „Aš“.	- Atsiliepia šaukiant vardu; - Pasako savo vardą; - Atpažįsta save nuotraukose; - Žaidžia vardais; - Pasako amžių; - Įvardija savo lytį; - Pratinasi save vertinti teigiamai; - Išsako savo norus; - Žino ir skiria savo daiktus; - Suvokia save, kaip savarankišką būtybę.
Suvokti apie šeimą.	- Pažįsta artimuosius nuotraukose; -Tyrinėja savo ir artimųjų žmonių panašumus ir skirtumus; - Vaizduoja žaidime šeimos gyvenimą;
Gebėti bendrauti su bendraamžiais.	- Domisi kitu draugu; - Dalinasi žaislais su kitais vaikais; - Žaidžia su vienu ar dviem draugais; - Dalyvauja grupiniuose žaidimuose; - Netrukdo kitiems žaisti.
Gebėti domėtis jį supančia bendruomene.	- Tyrinėja kitų žmonių panašumus ir skirtumus; -Stebi, dalyvauja darželio bendruomenės šventėse; - Išreiškia savo jausmus, emocijas; - Bendrauja su darbuotojais ateinančiais į grupę; - Susipažįsta su darželio darbuotojų darbu.

Komunikavimo kompetencija

Tikslas: Klausytis, kalbėti, žaisti išreiškiant save ir bendraujant su kitais.

Uždaviniai:

- Skatinti aiškų ir teisingą gimtosios kalbos visų garsų tarimą;
- Plėsti aktyvųjį ir pasyvųjį žodyną;
- Palaikyti ir skatinti vaikų norą bendrauti su bendraamžiais ir kitais žmonėmis, mokyti klausyti kalbančiojo, turtinti ir plėtoti socialinę vaiko patirtį;
- Sudaryti sąlygas klausytis pasakų ir smulkiosios tautosakos kūrinių.

Esminiai gebėjimai	Vaiko veiksena
BENDRAVIMAS	
Įgyti įvairios bendravimo patirties.	- Bendrauja su vaikais ir suaugusiais; - Siūlo draugams ką nors veikti kartu; - Aktyviai stebi kito veiklą, demonstruoja savo fizines galimybes, išradingumą žaidžiant, veikiant su daiktais; - Rodo savo emocijas, jausmus, nuotaikas, supranta kada kitam liūdna, bloga, skaudu; - Apkabina, glosto, guodžia, kai kitam skaudu; - Klausosi kai kitas kalba.
Bandyti reikšti savo nuomonę.	- Pasako savo norus ne taip kategoriškai; - Laukia iš suaugusiųjų ir draugų savo sugebėjimų vertinimo;
Dalytis su kitais turima informacija, aiškinimais.	- Klausinėja suaugusiojo apie daiktus, reiškinius, jų savybes;
Bandyti suvokti ir naudotis bendravimo priemonėmis.	- Mimika išreiškia savo emocijas, jausmus; - Bendravimo veiksmus parodo judesiu; - Varto knygas, žiūrinėja piešinėlius, iliustracijas, fotonuotraukas, suprantas jų prasmę.
KALBA	
Pratintis klausyti, girdėti, išklausyti.	- Klausosi pokalbių, pasakojimų, sekimo, deklamavimo, skaitymo, atvykusių artistų atliekamos programos; - Klausosi greito ir lėto tempo kūrinių, reaguoja į juos šypsena, dėmesingu žvilgsniu, gestais.
Klausytis, domėtis tautosaka.	- Klausosi lietuvių liaudies pasakų, dainų, garsažodžių, gamtos muzikos garsų,

	pamėgdžiojimų; - Dainuodamas pajaučia kalbos melodingumą, skambesį, ritmą.
Kalbėti daug, aiškiai, taisyklingai.	- Deklamuoja trumpus eilėraščius; - Išmoksta ir deklamuoja kelis eilėraščius atmintinai; - Kalba trumpais sakiniais, vartoja daug malonių mažybinių žodžių; - Bando atpasakoti pasakas, apsakymus.
Domėtis parašytu žodžiu, simboliu.	- „Skaito“ knygeles, sugalvoja iliustracijoms pavadinimus; - Žymi savo daiktus simboliais, „rašo“ laiškus piešiniais.

Pažinimo kompetencija

Tikslas: Gilinti žinias apie supančią aplinką, sudaryti sąlygas skatinti pažintinį aktyvumą.

Uždaviniai:

- Padėti vaikui pažinti save;
- Plėsti jutiminį suvokimą;
- Ugdyti supratimą apie kiekį ir skaičių, daiktų grupavimą pagal išorinius požymius (spalvą,
  Dydį, formą);
- Plėsti suvokimą apie laiką ir erdvę;
- Stebėti ir tyrinėti kai kuriuos negyvosios ir gyvosios gamtos objektus ir reiškinius.

Esminiai gebėjimai	Vaiko veiksena
AŠ IR APLINKOS DAIKTAI BEI REIŠKINIAI.	
Įvardinti namų apyvokos ir asmeninius daiktus.	- Įvardija namų apyvokos ir asmeninių daiktų pavadinimus; - Vartoja apibendrinamuosius žodžius: žaislai, drabužiai, indai; - Apžiūri grupės interjerą, liaudies meninės kūrybos dirbinius.
Eksperimentuoti su mažiau įprastais daiktais, padedančiais suvokti kai kuriuos reiškinius.	- Su padidinamuoju stiklu apžiūri augalus, gyvūnus; - Apžiūri save veidrodyje, rodydamas įvairias grimasas; - Apšviečiant saulei, lempai, žaidžia su savo

	šešėliu, persekioja jį, „užlipa“ ant jo.
Suvokti dydžio, ilgio pastovumą.	- Manipuliuodamas, veikdamas su daiktais, įvertina jų dydį savo rankos, kūno atžvilgiu: ima mažus, didelius daiktus dviem pirštais, išskėstom rankom, paima daiktus nuo žemos lentynėlės.
Lyginti labai skirtingus ir vienodus daiktus pagal ilgį, aukštį, plotį, didumą, storį, svorį.	- Daiktus lygina uždėdamas vieną ant kito; - Lyginant vartoja sąvokas: ilgas, trumpas, tokio pat ilgio; - Grupuoja daiktus pagal vieną, du požymius; - Sudaro mažėjančią ir didėjančią daiktų eilę.
Manipuliuojant, veikiant su daiktais, atkreipti dėmesį į jų formą, skirti bei pavadinti skritulio, kvadrato formas, skirti rutulio ir kubo formas.	- Žaisdamas su žaislais, juos ridena, stumdo; - Atkreipia dėmesį, kurie rieda, nerieda, kampuoti, apvalūs; - Stato statinius iš kubo ir ritulio formos statybinių medžiagų; - Ieško pažįstamų formų daiktų aplinkoje; - Sudeda skritulį, kvadratą iš dviejų dalių.
Pažinti ir įvardinti pagrindines spalvas.	- Manipuliuoja, žaidžia su įvairių spalvų daiktais ir žaislais, atkreipia dėmesį į daikto spalvą; - Įvardija spalvas piešiant, aplikuojant, konstruojant. - Ieško pažįstamų spalvų aplinkoje, jas įvardija; - Liesdamas, čiupinėdamas atkreipia dėmesį į paviršiaus savybes: šiltas, šaltas, spalvotas, bespalvis, švelnus, šiurkštus.
Atkreipti dėmesį į paviršiaus savybes, atrasti daiktų pėdsakus, vartoti sąvokas.	- Atranda daiktų pėdsakus, stebėdamas ratų, pėdų, letenų, kūnų pėdsakus smėlyje, sniege; - Manipuliuoja įvairių daiktų grupėmis, vartodamas sąvokas: vienas, daug, mažai, daugiau, mažiau.
Manipuliuojant įvairių daiktų grupėmis, įgyti supratimą apie kiekį, skaičiuoti daiktus iki 3, vartojant kiekinius skaitvardžius.	- Skaičiuoja daiktus iš eilės pasakydamas skaitvardžius; - Lygina dvi daiktų grupes uždėdamas vieną

	ant kito, vartoja sąvokas: tiek pat, po lygiai, daugiau, mažiau, kiek, tiek.
Tyrinėti supančią aplinką.	- Laisvai tyrinėja supančią aplinką; - Juda orientuodamas į savo kūno padėtį; - Eina garso, šviesos šaltinio, skambančio daikto link; - Skiria kūno priekį, nugarą, šoną; - Skiria daiktų gerąją pusę nuo išvirkščios.
Suvokti paros laiko tėkmę.	- Pavadina paros dalis ir pasako ką veikia kiekvieną paros dalį.
GYVŪNAI	
Stebėti, atkreipti dėmesį į gyvūnus, esančius šalia žmogaus.	- Stebi gyvūnėlius narvelyje, žuvytes akvariume; - Stebi naminius gyvūnus ir paukščius;
Atskirti suaugusį gyvūną ir jo jauniklį.	- Žino, kad gyvūnai turi jauniklius; - Paaiškina, kad visi gyvūnai gali judėti; - Įvardina gyvūnų skirtumus pagal išorę.
Pajusti žmogaus ryšį su gyvūnais.	- Klausosi lietuvių liaudies pasakų apie gyvūnus; - Nusako gyvūnų būdo savybes; - Supranta, kuo naudingi žmogui gyvūnai; - Žino, kad yra vabzdžių, roplių, kurių reikia saugotis; - Supranta, kad gyvūnais reikia rūpintis, globoti.
AUGALAI	
Atkreipti dėmesį į augalus.	- Stebi augalus artimiausioje aplinkoje; - Gali pasakyti, kad daugiausiai augalų yra žalios spalvos, o jie skiriasi savo dydžiu; - Bando skirti gėlę, žolę, krūmą, medį; - Stebi augalo augimo ciklą.
Suprasti žmogaus ryšį su augalija.	- Klauso lietuvių liaudies pasakų, dainų, prozos kūrinių apie augalus. -Žino, keletą pavadinimų gėlių augančių grupėje, medžių, vaisių ir daržovių; - Žino nuodingų augalų; - Turi žinių apie augalų globą, priežiūrą.

NEGYVOJI GAMTA.	
Stebėti ir tyrinėti negyvosios gamtos objektus ir reiškinius.	- Žaidžia su smėliu ir vandeniu; - Gali įvardinti smėlio ir vandens savybes;
Atskirti oro savybes.	- Suvokia oro buvimą, sugeba stipriai įkvėpti ir sulaikyti kvėpavimą; - Moka pūsti burbulus vandenyje, pūsti muilo burbulus;
Pastebėti dangaus kūnus.	- Bando pūsti balioną, su juo žaidžia; - Stebi klimato pasikeitimo reiškinius; - Stebi ir įvardija saulę, mėnulį, žvaigždes.

Meninė kompetencija

Tikslas: Ugdyti grožio pajautimą, norą kurti, išreikšti save.

Uždaviniai:

- Mokyti įvaldyti ir laikyti rankose pieštuką, teptuką, žirkles;
- Sudaryti sąlygas išbandyti įvairius dailės technikos būdus;
- Taikyti individualią ir kolektyvinę veiklą;
- Ugdyti dorovinius ir estetinius išgyvenimus meninėje veikloje;
- Pratinti stebėti dailės kūrinius, knygelių iliustracijas;
- Pratinti stebėti savo ir draugų piešinius;
- Mokyti girdėti muziką, pratinti valdyti artikuliacinį aparatą dainuojant, žaidžiant.

DAILĖ

Esminiai gebėjimai	Vaiko veiksena
PIEŠIMAS.	

Atrasti linijų ir formų pasaulį.	- Piešia flomasteriais, pieštukais, minkštu juodu pieštuku, kreidelėmis. - Piešia ilgas, trumpas linijas, spirales, skritulius, jų derinius; - Bando dėlioti linijinius piešinius iš pagalbinių medžiagų; - Randa piešiamo daikto viršų ir apačią, randa jam vietą lape.
Stebėti, analizuoti gamtos vaizdus, daiktus, draugų ir savo piešinius.	- Stebi aplinką, nesudėtingus aplinkos daiktus, draugų ir savo piešinius; - įspūdžius išreiškia nesudėtingais žodžiais.
Puošti darbelį ornamentais.	- Puošia savo darbelius ornamentais iš taškelių, brūkšnelių.
TAPYBA.	
Matyti, atrasti spalvų pasaulį.	- Stengiasi pamatyti ir išvardinti metų laikų spalvas; - Tapydamas tyrinėja akvarelinius dažus, guašą, jų paliekamus pėdsakus.
Eksperimentuoti su spalvomis.	- Lieja spalvas ant balto ir spalvoto, toninio popieriaus (sauso ir šlapio); - Žaidžia žaidimą „Ką moka trys draugai ?“ (akvarelė, teptukas, vanduo); - Mokosi maišyti spalvas.
Tapyti įvairiomis priemonėmis.	- Tapo pirštais, delnais, senu plačiu teptuku; - Bando tapyti ant vaškinėmis kreidelėmis nupiešto piešinio akvarele, guašu; - Išbando kitas tapymo technikas.
APLIKAVIMAS.	
Susipažinti su klijavimo technika.	- Mokosi patepti vieną popieriaus pusę klijais, uždėti reikiamoje vietoje ir prispausti; - Bando darbą atlikti švariai.
Gebėti aplikuoti iš paruoštų formų.	- Bando smulkias formas klijuoti eilute, ratu.

Atrasti plokščių formų ir faktūrų įvairovę.	- Plėšo iš spalvoto popieriaus atsitiktines formas; - Mokosi iš popieriaus išplėšti apvalią, kampuotą formą.
Derinti aplikavimą su piešimu.	- Nupiešia smulkesnias detalias prie priklijuotų stambesnių formų.
Bandyti kirpti žirklėmis.	- Žirklėmis bando kirpti juosteles.
ŠTAMPAVIMAS.	
Naudoti įvairias priemones.	- Štampuoja pagaliuku, rite nuo siūlų, kamšteliu, šakele, išpjaustytais štampeliais iš bulvės, morkos, kempinės; - Naudoja skirtingas formas ir spalvas; - Štampuoja ant popieriaus, medžiagos guašo dažais.
Daryti gamtos daiktų atspaudus.	- Atspaudui naudoja medžio lapą, akmenėlį, šakeles; - Įspaudžia pėdų, delnų atspaudus smėlyje, sniege.
Štampuoti teptuku.	- Mokosi štampuoti teptuko viršūnėle, šonu; Štampuoja taškelis prie taškelio.
Puošti paruoštą darbelį.	- Puošia, štampuoja ornamentu darbelį iš popieriaus , medžiagos.
LIPDYMAS	
Atrasti skirtingus raiškos būdus.	- Volioja tarp delnų didesnį ar mažesnį plastelino gabalėlį, kol gauna apvalų rutulį; - Formuoja padarytą rutulėlį, ritinėlį (ištempia, sulenkia, susuka, suspaudžia ir t.t.).
Pajusti daikto formos konstrukcines savybes.	- Prie nulipdytos formos prideda įvairias medžiagas (pagaliukus, riešuto kevalą ir kt.).
Puošti nulipdytus daiktus.	- Puošia įspaudimais, taškeliais, vingeliais.

KONSTRAVIMAS	
Veikti su įvairiomis medžiagomis mažoje ir didelėje erdvėje, atrasti įvairius raiškos būdus.	- Konstruoja iš medinių, plastmasinių detalių; - Bando daryti įvairius statinius iš kubelių, ritinių, lentelių, lazdelių; - Naudoja įvairios formos ir dydžio kartono dėžes žaidimams.
Suvokti statybinių detalių ir statinių erdvinius požymius (dydį, aukštį, plotį, ilgį).	- Mokosi išvardinti statinio detales; - Dėlioja plyteles siauresne ir platesne plokštuma, prideda ją vieną prie kitos; - Stato plyteles mažesne plokštuma, vienodu atstumu vieną nuo kitos; - Bando konstruoti pagal auklėtojo pavyzdį, sumanymą.
DAILĖS KŪRINĖLIAI, TAUTODAILĖ	
Gėrėtis dailės kūriniais, gražiais daiktais, dirbiniais, vaikų darbeliais, knygų iliustracijomis.	- Stebi dailės ir tautodailės kūrinius;
Atrasti spalvų derinius, formas tautodailėje.	- Pastebi ir bando įvardinti pagrindines „linksmas“, „liūdnas“, šviesias ir tamsias spalvas, dideles, mažas, kampuotas formas.
Pamatyti ir atpažinti tuos pačius puošybos elementus.	- Apžiūri keramikos dirbinius, margučius, raštuotas pirštines, kojines; - Pastebi, kad ornamentą sudaro ritmiškai pasikartojantis elementas;
Puošti savo darbelį.	- Puošia darbelį ornamentu; -Naudoja dvi spalvas.

VAIDYBA

Esminiai gebėjimai	Vaiko veiksena
VAIDMENINIAI SOCIALINIAI ŽAIDIMAI.	
Žaisti laisvai, spontaniškai bandant išreikšti savo įspūdžius, socialinę patirtį.	- Žaidžia laisvai; - Renkasi žaislus, daiktus, įvairius atributus;

	- Žaidžia vienas šalia kito.
Stengtis laisvai interpretuoti ryškius vaidmenis, kalbos ir elgesio bruožus.	- Renkasi sau patinkančius vaidmenis; -Atlieka kai kuriuos vaidmenis žaidime; - Imituoja šeimos narių elgesį; - Naudoja vaidmens atributus.
VAIDYBINIAI ŽAIDIMAI SU LĖLĖMIS.	
Bandyti vaidinti su stalo teatro lėlėmis.	- Vaidina su stalo teatro lėlėmis.
Mokytis lėlės valdymo technikos, vartoti svarbiausias išraiškos priemones (kalbą, intonaciją, fizinius veiksmus).	- Judina lėlę iš vienos vietos į kitą; - Improvizuoja kalbą, elgesį; - Interpretuoja lėlės fizinius veiksmus; - Dalinasi įspūdžiais su draugais.
VAIDYBINIAI ŽAIDIMAI SUKAUKĖMIS.	
Spontaniškai improvizuoti kai kurių švenčių metu.	- Vaidina su kaukėmis.
Pratintis kalbėti ir veikti už personažą laisvai, tiesiogiai, sekti pasakas.	- Improvizuoja personažą; - Kalba laisvai, drąsiai.
PANTOMIMA.	
Pratintis judėti ir improvizuoti laisvai, be įtampos. Spontaniškai išreikšti savo jausmus, įspūdžius ar siūlomą situaciją.	- Improvizuoja (kiškį, bitę, lapę...); - Išreiškia savo jausmus, įspūdžius; - Juda laisvai, ritmiškai.
VAIDYBINIO ŽAIDIMO STEBĖJIMAS. VAIDINIMAS.	
Išreikšti įspūdžius pasakojant, piešiant, lipdant, žaidžiant su lėlėmis.	- Žiūri vaidybinį žaidimą; - Pasakoja suaugusiajam padedant; - Išreiškia savo įspūdžius piešdamas; - Žaisdamas su lėlėmis interpretuoja matytą siužetą.

MUZIKA

Esminiai gebėjimai	Vaiko veiksena
MUZIKOS KLAUSYMAS	
Gebėti suvokti kontrastingo pobūdžio	- Emocingai reaguoja į muzikos charakterį;

muzikos kūrinėlius. Pratintis klausyti ir įsiklausyti.	- Suvokia kas skamba: linksmas šokis, lopšinė ar maršas; - Supranta kūrinio tempą, nuotaiką; - Jaučia tempo pasikeitimus.
Atpažinti girdėtus muzikos kūrinėlius, skirti žanrus: šokis, lopšinė, maršas.	- Atpažįsta girdėtus kūrinėlius; - Dažnai klausydamasis kūrinėlius juos improvizuoja judesiais.
DAINAVIMAS	
Mokytis kuo tiksliau intonuoti dainuojant, laikytis ansambliškumo, taisyklingai kvėpuoti.	- Pradeda tiksliau išdainuoti melodiją; - Bando derintis prie draugų; - Stengiasi laikytis vienodo tempo; - Supranta apie ką dainuoja;
Pažinti dainelę iš jos įžangos ir laiku pradėti dainuoti.	- Suvokia, kokia dainelė skamba; - Įstoja dainuoti po įžangos.
Liaudies daineles bandyti dainuoti be muzikinio pritarimo.	- Žino, kad dainuoti reikia natūraliu balsu; - Liaudies dainas dainuoja be akomponimento.
Bandyti kurti melodijas skaičiuotėmis, inscenizuoti daineles.	- Bando kurti elementarias melodijas skaičiuotėms; - Su suaugusiojo pagalba inscenizuoja grandinines daineles.
RITMIKA	
Gebėti ritmiškai ir raiškiai atlikti judesius pagal muziką.	- Ritmiškai suka ratelį į abi puses; - Savaraniškai sudaro ratelį, atlieka įvairius judesius pagal muziką (poromis ir po vieną); - Įsiklauso į muzikos ritmą ir žino, kada kokį judesį atlikti (bėgti ar eiti rateliu).
Perteikti judesiais įvairias nuotaikas, bandyti improvizuoti pagal muziką.	- Atlieka įvairius judesius pagal skirtingos nuotaikos muziką; -Imituoja įvairius personažus; - Savarankiškai improvizuoja gamtos reiškinius(Šviečia saulė, lyja lietus ir t.t.).
Švęsti kalendorines šventes.	- Mokosi dainų, ratelių, žaidimų atitinkamoms šventėms; - Įsimena smulkiosios tautosakos kūrinėlių ir

	bando pritaikyti pagal paskirtį įvairioms progoms.

4-5m. amžiaus tarpsnis

Tikslas: Lavinti vaiko fizines, intelektines, emocines ir socialines galias ir sudaryti sąlygas asmenybės formavimuisi.

Uždaviniai:

- Kurti saugią ir sveiką ugdymo(si) aplinką;
- Pratinti suvokti pasaulį kaip nedalomą visumą;
- Perteikti ugdytiniams ir jų šeimoms etnokultūros pradmenis.

Sveikatos saugojimo kompetencija

Tikslas. Skatinti rūpintis savo sveikata, padėti pažinti savo kūną ir fizines galias bei išreikšti save judesiu.

Uždaviniai:

- Suteikti vaikui elementarių žinių apie save ir savo sveikatą;
- Patenkinti natūralų fizinio aktyvumo poreikį: bendrųjų pratimų, pagrindinių judesių atlikimo metu;
- Naudoti gimnastikos kamuolius pratybų ir kasdieninėje veikloje.

Esminiai gebėjimai	Vaiko veiksena
VAIKO SAUGUMAS Atsispirti pagundoms ir rizikingam elgesiui.	- Žino savo namų adresą; - geba pereiti sankryžą su šviesoforu padedant suaugusiajam; - Žino, kad negalima įsileisti nepažįstamų žmonių; - Supranta, kad negalima stumdyti kitų vaikų; Žino, kad ištikus nelaimei, reikia kreiptis į

	suaugusiuosius.
Įprasti laikytis asmens higienos.	- Geba laikytis elementarių higienos įpročių;
Vengti pavojingų medžiagų ir rizikingo elgesio.	- Žino, kad negalima valgyti pavojingo maisto; - Sugeba pastebėjus gaisrą pakviesti suaugusiuosius; - Moko naudotis žirklėmis ir peiliu.
Laikytis sveikos mitybos.	- Supranta, kad daržoves valgyti naudingiau nei saldumynus; - Sugeba atpažinti arbatų skonį (skonio ir uoslės receptoriais).
KŪNO GALIOS	
Lavinti viso kūno koordinaciją.	- Suvokia, kad kūnas gali judėti ne tik greitai, bet ir vidutiniškai; - Supranta, kad galima lankstytis į skirtingas puses; - Pajaučia, kad kūno dalių judesiai, leidžia jam keisti vietą erdvėje.
IŠRAIŠKA IR SAVIRAIŠKA	
Lavinti fizines kūno galias, suprasti judesio kalbą, išreikšti save judesiu, mimika.	- Atranda kūno „ritminius instrumentus“: mirksi, ploja, niūniuoja; - Supranta žaidimų, erzinimų nuotaiką; - Vaizduoja mechanizmų judėjimą, gamtos reiškinius, darbo veiksmus.
ĖJIMAS IR BĖGIMAS	
Jausti judėjimo tempą.	- Eina ir bėga išlaikydamas atstumą; - Išsisklaidžius randa savo vietą; - Eina ir bėga įvairiais būdais.
Reaguoti į girdimuosius ir regimuosius ženklus.	- Reaguoja į garsinius ir regimuosius signalus, po signalo keičia judėjimo kryptį, gaudo ir išsisukinėja nuo gaudančiojo.
PUSIAUSVYRA	
Išlaikyti pusiausvyrą.	- Eina tarp dviejų nubrėžtų linijų; - Eina ant žemės padėta lenta;

	- Eina nuožulnia lenta, buomu, pakelta lenta, plokščiu lanku padėtu ant grindų.
Gebėti įveikti įvairias kliūtis.	- Eina peržengdamas per padėtas ant grindų lentas, o vėliau – ant gimnastikos suolelio padėtas neaukštas kliūtis.
LAIPIOJIMAS	
Šliaužti prisitraukiant rankomis.	- Lenda pro virvutę, per lanką priekiu ir šonu, neliesdamas rankomis grindų; - Ropoja suoleliu, nuožulnia lenta; - Šliaužia per suolelį pilvu, prisitraukdamas rankomis.
Laipioti įvairiais būdais gimnastikos sienele.	- Laipioja gimnastikos sienele pristatomuoju žingsniu, bando laipioti pakaitiniu žingsniu.
MĖTYMAS	
Ridenti, mesti, gaudyti kamuolį.	- Ridena kamuolį vienas kitam ir pro vartus; - Meta didelį kamuolį žemyn ir sugauna; - Meta kamuolį aukštyn ir sugauna; - Meta kamuolį vienas kitam abiem rankom iš apačios ir sugauna.
Koordinuoti judesius, akies taiklumą.	- Meta kamuolį į krepšį; -Ridena kamuolį į vartus, taiko į daiktus; - Mėto smėlio maišelį į horizontalų taikinį; - Meta į tolį dešine ir kaire ranka, smėlio maišelį, mažą kamuoliuką.
ŠUOLIAI	
Šokinėti abiem kojomis, atliekant įvairias užduotis.	- Šokinėja vietoje abiem kojom, po signalo pritupia ar atlieka kitą užduotį; - Šokinėja siekdamas ranka pakabinto žaislo; - Šuoliuoja su pripučiamu dideliu kamuoliu, pašokdamas kuo aukščiau;
Bandyti šokti į tolį, į gilumą.	- Šoka iš vietos į tolį; - Šoka į gilumą nuo paaukštinimo; - Šuoliuoja su pripučiamu dideliu kamuoliu, nušokdamas kuo toliau; - Šoka iš vietos į aukštį peršokant neaukštą kliūtį; - Šokinėja su pripučiamu dideliu kamuoliu šonu į vieną ir kitą puses.

JUDRIEJI ŽAIDIMAI.	
Žaisti siužetinius judriuosius žaidimus.	- Spontaniškai pamėgdžioja arba improvizuoja pasakų veikėjų, gyvūnų veiksmus bei gamtos reiškinius.
Žaisti judriuosius žaidimus su taisyklėmis.	- Noriai žaidžia judriuosius žaidimus, kuriuose pagrindiniai judesiai yra ėjimas, bėgimas, mėtymas, šokinėjimas, laipiojimas; - Stengiasi suprasti žaidimo taisykles; - Žaidžia stengdamiesi netrukdyti kitiems.
Žaisti judriuosius žaidimus pagrindiniams judesiams ir veiksmams lavinti.	- Žaidžia žaidimus, kurie reikalauja būti vikriam, rankos miklumui, judėjimo reakcijai, judesių koordinacijai ugdyti.

Socialinė kompetencija

Tikslas: Ugdyti vaiko gebėjimus bendrauti su bendraamžiais ir suaugusiais.

Uždaviniai:

- Ugdyti pagarbą šalia esantiems žmonėms;
- Skatinti savarankiškumą, patenkinant žingeidumą.

Esminiai gebėjimai	Vaiko veiksena
Įtvirtinti ir išreikšti savąjį „aš“.	- Supranta, kad tą patį vardą gali turėti keli žmonės; - Žino, kokiu garsu prasideda vardas; - Atpažįsta grafinį vardo vaizdą, randa jį bet kurioje grupės vietoje.
Vertinti save teigiamai.	- Pradeda suvokti teigiamas savo savybes ir tiki, kad galima tapti dar geresniu.
Suvokti šeimos svarbumą.	- Išvardija, skaičiuoja šeimos narius, artimiausius gimines;

	-Pasakoja apie savo šeimą; - Klausosi, aptaria grožinės literatūros kūrinius apie šeimą.
Žinoti, kuo skiriasi šeimos.	- Suvokti, kad šeimų sudėtis būna skirtinga.
Žinoti, kas vienija šeimas.	- Išvardija kas vienija šeimas: rūpinimasis vieni kitais, pagarba, meilė; -Gamina dovanėles šeimos nariams.
Suvokti draugystės svarbą.	- Domisi bendraamžiais ir suvokia, kad draugų interesai, jausmai gali skirtis ir sutapti: draugai dalijasi žaislais, stengiasi žaisti ir dirbti kartu; - Sutaria su draugais; - Ieško būdų ginčui spręsti taikiai; - Padeda vieni kitiems; - Stengiasi padaryti draugams ką nors malonaus.
Skirti kitų daiktus.	- Atpažįsta draugų daiktus, pasako kieno jie; -Skiria berniukų ir mergaičių drabužius.
Įvertinti save kaip savarankišką būtybę.	- Savarankiškai nusiplauna rankas, nusiprausia veidą, susitvarko žaislus; - Dengia stalą; - Žaisdami žaidimus laikosi taisyklių; - Žino ir laikosi gero elgesio taisyklių.
Plėsti suvokimą, kad žmonės skirtingi pagal amžių, stilių.	- Apžiūri nuotraukas, paveikslėlius, varto knygas ir lygina žmonių išvaizdos skirtumus; -Atrenka kūdikių, vaikų vidutinio amžiaus ir senų žmonių paveikslėlius pagal išvaizdą; - Atrenka paveikslėlius pagal rūbus; darbo, šventiniai, tautiniai...

Komunikavimo kompetencija

Tikslas: Padėti vaikui perimti gimtosios kalbos pagrindus, sąveikaujant su etnokultūriniu paveldu.

Uždaviniai:

- Sudaryti sąlygas kalbėjimo įgūdžių formavimui;
- Tobulinti suvokimą klausantis tautosakos ir grožinės literatūros kūrinių;
- Skatinti vaiko kalbinę saviraišką.

Esminiai gebėjimai	Vaiko veiksena
BENDRAVIMAS	
Įgyti bendravimo patirties.	- Nepažįstamus vaikus kviečia kartu žaisti, piešti; - Bendrauja su mažai pažįstamais žmonėmis; - Kalbasi telefonu su tėvais, kitais suaugusiais; - Gerbia kitus ir tikisi kitų pagarbos.
Reikšti savo nuomonę.	- Įsiklauso į bendraamžių nuomonę, ją vertina ne taip kritiškai; -Mėgdžioja kito vaiko sugebėjimus, jais žavisi; - Prašo, derisi, susitaria dėl bendros veiklos; - Kalbasi apie įvairių žmonių grupių darbą, jų elgesį.
Dalintis su kitais turima informacija.	- Aiškina, pasakoja vaikams ką pats žino; - Išklauso kito vaiko informacijas apie daiktus ir reiškinius; - Išklauso kalbantįjį.
Suvokti ir naudotis bendravimo priemonėmis.	- Veido išraiška parodo įvairias grimasas; - Pantomima vaizduoja bet kokius daiktus ir nuotaikas.
KALBA	
Pratintis susikaupti, dėmesingai išklausyti.	- Klausosi įvairaus stiliaus tekstų: laiškų, ištraukų iš enciklopedijų, grožinės literatūros kūrinių; - Atvaizduoja skaitomo kūrinio turinį pantomima, piešiniu; - Ploja, muša akmenukais, lazdelėmis eilėraščių ritmą.
Domėtis tautosaka.	- Žino ir pasako patarlių, pasakų be galo, greitakalbių, gamtos garsų pamėgdžiojimų; -Bando pamėgdžioti tarmišką šneką; - Bando inscenizuoti lietuvių liaudies pasakas ir jas seka.
Taisyklingai kalbėti, bandyti kurti, įsidėmėti.	- Kalba taisyklingai, sudėtingais sakiniais; - Raiškiai deklamuoja eilėraščius; - Kuria pasakas, fantazuoja, sugalvoja istorijos pradžią ir pabaigą; - Pasakoja apie tai, ką mato iliustracijose; - Girdi ir pasako pirmą žodžio garsą; - Kalba vartodamas jungtukus, prielinksnius, palyginimus, kai kuriuos apibendrinamuosius žodžius.
Domėtis raidėmis.	- Štampuoja, rašo pirmą savo, mamos, tėtės vardo raidę;

	-Žymi baldus savo pirmąja vardo raide; - Dėlioja paveikslėlius su užrašytomis raidėmis; - Pakartoja naujai išgirstą, nesudėtingą žodį iš karto, klausia, ką jis reiškia; - Teisingai įvardija rengimosi veiksmų pavadinimus: autis, mautis, segti...

Pa□inimo kompetencija

Tikslas: Suteikti vaikui galimybę stebėti, tyrinėti, atrasti, dalytis patirtimi įgyjant žinių apie mūsų miestą, jų žmones ir gamtą.

Uždaviniai:

- Puoselėti šeimos, darželio ir miesto tradicijas ir papročius;
- Suteikti žinių apie miesto įžymiąsias vietas, jo žmones;
- Skatinti vaikų domėjimąsi gyvąja ir negyvąja gamta bei gamtos reiškiniais;
- Sudaryti sąlygas eksperimentuoti, atrasti, pažinti, tyrinėjant daiktus, aplinką, medžiagas.

Esminiai gebėjimai	Vaiko veiksena
AŠ IR APLINKOS DAIKTAI BEI REIŠKINIAI	
Atkreipti dėmesį į kai kuriuos senovinius daiktus.	- Stebi senovinius namų apyvokos daiktus, juos lygina su šiandien vartojamais daiktais; - Etnokultūros šventėse stebi tradicinius švenčių atributus, tautinį kostiumą, atributus; - Aplanko architektūrinius paminklus, atkreipia dėmesį į jų puošybos elementus.
Eksperimentuoti su mažiau įprastais daiktais, padedančiais suvokti kai kuriuos reiškinius.	- Apžiūrinėdami save veidrodyje nutaiso mimiką įvairiems jausmams išreikšti; - Apžiūrinėja daiktus per padidinamąjį stiklą.
Suvokti tūrio pastovumą.	- Pilsto skystį, birias medžiagas į įvairios formos bei to paties talpumo indus, suvokia tūrio pastovumą.
Regėjimu, lytėjimu skirti bei pavadinti trikampio, stačiakampio formas.	- Nurodytas formas randa aplinkoje, jas įvardija, nustato, kad forma nepriklauso nuo spalvos ar dydžio.

Pavadinti spalvas, skirti atspalvius, nepriklausomai nuo jų intensyvumo.	- Įvardina šiltas ir šaltas spalvas; -Sudeda akmenėlių eilę nuo šviesesnių iki tamsesnių;
Pastebėti daiktui ar daiktų grupei būdingus požymius.	- Liesdami, čiupinėdami nusako paviršiaus savybes: lygus, gruoblėtas, trikampės, stačiakampės formos; - Nustato iš kokios medžiagos daiktas pagamintas; - Įvardija daikto paskirtį; - pastebi ir pasako kelis požymius, kuriais daiktai skiriasi.
Skaičiuoti daiktus iki 5 ir daugiau, vartojant kiekinius skaitvardžius, pažinti skaitmenis nuo 1 iki 5.	- Skaičiuoja daiktus iki 5 ir daugiau, paskutinį skaitvardį priskiriant visai grupei; -Įvardina skaitmenis naudodami skaitmenų korteles, žaisdami didaktinius žaidimus; - Iš daiktų grupių lygybės padaro nelygybę, o iš nelygybės lygybę, atima arba prideda vieną daiktą.
Skirti ir išreikšti žodžiais erdvinius daikto santykius su savimi.	- Eina pagal nurodytą kryptį; - Padeda ir pasako, kur padėti daiktai; - Dėlioja daiktus dešine ranka iš kairės į dešinę; - Piešia lapo viršuje, apačioje, dešinėje ir kairėje; - Pasako kurioje pusėje yra daiktas; - Skiria ir nurodo popieriaus gerąją ir išvirkščiąją pusę.
Suvokti paros keitimąsi.	- Vartoja sąvokas „šiandien“, „vakar“, „rytoj“; -Stebėdami dangaus kūnus, augalus, nusako paros dalių kaitą; - Stebėdami gėles, saulę nusako paros dalis.
GYVŪNAI	
Pastebėti gyvūnus, esančius artimoje ir tolimesnėje aplinkoje.	- Stebi gyvūnus artimiausioje aplinkoje; - Supranta, kad gyvūnai prisitaiko prie aplinkos; - Žino, kad gyvūnai turi savo būstus; - Žino kuo minta naminiai gyvūnai, laukiniai gyvūnai, paukščiai.
Įvardinti gyvūnų pavadinimus.	- Įvardina kaime ir mieste auginamų gyvūnų pavadinimus.
Įvardinti gyvūnų panašumus ir skirtumus.	- Žino, kad gyvūnai gali įvairiai judėti;

	-Turi žinių apie „šventus“ gyvūnus (žaltį), jo silueto panaudojimą ornamentuose.
Nusakyti žmogaus ryšį su gamta.	- žino, kad gyvūnai gali linksminti žmogų; - Turi žinių apie plėšriuosius gyvūnus.
AUGALŲ GYVENIMAS	
Pastebėti, atkreipti dėmesį į augalus, esančius grupėje, aikštelėje, darželio teritorijoje.	- Stebi ir bando įvardinti augalų dalis; - Gali paaiškinti, kad vienų augalų gyvenimas ilgas, kitų trumpas; - Sodina, prižiūri svogūninius augalus, stebi jų augimą; - Stebi pamerktas šakeles; - Bando paaiškinti augalo gyvybės ratą; - bando paaiškinti augalų prisitaikymą prie metų laikų kaitos; - Žino keleto augalų gydomąsias savybes; -Sugeba panaudoti augalų motyvus ornamentikoje, pastebi juos tautodailėje.
Įvardinti augalų svarbą žmogaus gyvenime.	- Žino, kuo naudingi augalai žmonėms: gėlynai, krūmai puošia; mediena-žaislų, baldų gamybai, namų statybai; uogos, vaisiai, daržovės – maistui; -Žino blogas augalų savybes; - Gali ir sugeba prižiūrėti augalus padedant suaugusiajam.
NEGYVOJI GAMTA	
Įvardinti negyvosios gamtos objektų savybes.	- Suvokia vandens savybes; - Moka paaiškinti bandymų rezultatus (augalas laikytas šviesoje ir tamsoje); - Pastebi vėją; - Gamina vėjo malūnėlius iš popieriaus, jais žaidžia; - Moka pasigaminti lėktuvėlius.
Suprasti, kaip dangaus kūnai veikia gyvąją gamtą.	- Žino, kaip dangaus kūnai veikia augalus(šviečiant saulei žiedai išsiskleidžia, nusileidus – susiskleidžia); -Pastebi besikeičiančių metų laikų požymius; - Klausosi pasakų, eilėraščių apie dangaus kūnus.

Meninė kompetencija

Tikslas: Skatinti vaikus pajusti, pažinti, suvokti ir išbandyti įvairias meninio pasaulio sritis.

Uždaviniai:

- Puoselėti išraiškos, saviraiškos ir kūrybos gebėjimus dailėje;
- Žadinti domėjimąsi tautodailės kūriniais;
- Išreikšti save improvizuojant, inscenizuojant;
- Mokyti suprasti muzikos nuotaiką, dainuoti natūraliu balsu, ugdyti judesių ritmiškumą.

DAILĖ

Esminiai gebėjimai	Vaiko veiksena
PIEŠIMAS	
Įgyti piešimo įgūdžių.	- Komponuoja piešinį ant linijos; - Komponuoja piešinį plokštumoje; - Bando piešti ornamentą; - Įvaldo piešimo technikas.
Naudoti regimosios informacijos vaizdus.	- Naudoja piešinėliuose grafinius ženklus.
Piešti įvairias geometrines, laisvo kontūro formas.	- Piešia apvalių ir kampuotų, didelių ir mažų formų derinius, sudėtingesnio kontūro formas; -Piešia simbolinius žmones; - Svarsto į kokią geometrinę formą panašūs piešiami daiktai; - Brėžia linijas, apskritimus ir kitas figūras; - Esant poreikiui, apvedžioja lapų, plaštakos ar kitų daiktų kontūrus, vėliau juos dekoruoja.
Išdėstyti vaizduojamus objektus lape.	- Pasirenka vertikalią ar horizontalią lapo padėtį pagal vaizduojamus objektus; - Pasakoje, kas arčiau, kas toliau, šioje, anoje pusėje.
TAPYBA	
Tobulinti spalvinimo įgūdžius.	- naudoja išvestines spalvas; - Spalvina foną įvairiom kryptim; - Užtepa atskiras plokštumos dalis.
Išgauti naujus atspalvius.	- Maišo guašo ar akvarelės spalvas; -Džiaugiasi išgavęs iš dviejų spalvų trečią ar išgavęs naujus atspalvius.

Daryti koliažus.	- Tapytą darbelį papildo medžiagomis.
Nusakyti spalvines „nuotaikas‘.	- Susipažįsta su „linksmomis“ „šiltomis“ spalvomis; -Susipažįsta su „liūdnomis“ „šaltomis‘ spalvomis.
Daryti bendrus darbus. Sutvarkyti darbo vietą.	- Kuria kartu su kitais vaikais. - Susitvarko savo darbo vietą.
APLIKAVIMAS	
Kirpti žirklėmis.	- Mokosi tinkamai elgtis su žirklėmis: kerpa siauras popieriaus juosteles, vėliau platesnes. Iš nedidelio stačiakampio formos spalvoto popieriaus iškerpa apvalią formą; - Mokosi kirpti nedideles simetriškas formas iš perpus sulenkto popieriaus.
Sudaryti ornamentą.	- Sudaro ornamentą iš ritmiškai pasikartojančių kelių elementų.
Taikyti mišrią techniką.	- Aplikavimą derina su piešimu, tapymu, štampavimu; -Aplikacijas papildo medžiagomis.
Bandyti daryti piktogramas.	- Plėšo, kerpa įvairių daiktų, objektų, įvykių, veiksmų simbolius.
ŠTAMPAVIMAS	
Daryti atspaudus dažais.	- Antspauduoja rankomis, kojomis; - Antspauduoja pirštais, plaštaka, pėda dažais ant popieriaus, senos paklodės;
Bandyti sudaryti audinio raštą.	- Štampuoja, kad susidarytų raštas eilutėmis, stulpeliais keliomis spalvomis.
LIPDYMAS	
Daryti antspaudus.	- Įspaudžia pėdos antspaudus ant šlapio smėlio, pėdas sniege;
Tobulinti lipdymo įgūdžius.	- Sukamaisiais ir tiesiai delnų judesiais suteikia plastelino gabalėliui rutulio, ovalo, ritinio formą; - Padarytą formą ištempia, sulenkia, susuka, nusmailina, išima dalį plastelino, pirštais užlanksto formos galus.

Išgauti reljefinį vaizdą.	- Išploja plastilino gabalą, raižo.
Bandyti konstrukcinį lipdymo būdą.	- Lipdo iš dalių įvairiai jas jungia.
KONSTRAVIMAS	
Tobulinti įgytus konstravimo įgūdžius.	- Įvairiai kaitalioja formų ir erdvės darinius; - Konstruoja žmogaus, gyvūnų, paukščių figūras, įvairius statinius iš buitinių atliekų.
Statyti statinį.	-Skiria ir pavadina statybines detales; - Savarankiškai formuoja statinį, prideda detalių į ilgį, plotį, aukštį; - Pritaiko statinį prie turimų žaislų.
Bandyti pinti.	-Mokosi pinti iš popieriaus įvairias juosteles; - Daro įvairias formas iš suklijuotų juostelių.
RANKŲ DARBAI	
Rinkti, ruošti gamtinę medžiagą.	-Pastebi įdomesnės formos, spalvos kankorėžius, akmenukus, šakeles; - Renka ir džiovina žolynėlius, lapus.
Gaminti įvairius darbelius.	-Suaugusiajam padedant pasigamina darbelių iš gamtinės medžiagos; - Detalių susijungimui naudoja plastiliną, klijus.
Mokintis kirpti žirklėmis.	-Mokosi kirpti žirklėmis;
DAILĖS KŪRINIAI, TAUTODAILĖ	
Domėtis dailės kūriniais.	-Klausosi aiškinimo, kaip derinamos spalvos, kokią nuotaiką sukelia šiltos ir šaltos spalvos; -Pasitelkdamas vaizduotę, įžvelgia dailininkų kūryboje realų ir fantastinį pasaulį; - Aptaria knygų iliustracijas.
Susipažinti su tautodailės darbais.	-Apžiūri medžio, keramikos dirbinius, languotas skaras, raštuotus megztus drabužius ir mokosi pamatyti ornamentą, jo elementų ritmą, spalvinės kompozicijos savitumą. - Pastebi formų išdėstymo darną - Lanko kūrybinių darbų parodas; - Susipažįsta su miesto tautodailininkais, gėrisi jų darbais.

VAIDYBA

Esminiai gebėjimai	Vaiko veiksena
VAIDMENINIAI SOCIALINEI ŽAIDIMAI	
Žaisti savaip interpretuojant išreiškiant savo pasaulėjautą.	-Žaidžia laisvai, grupėje ir po vieną; - Kalbasi dialogu; - Bando pritarti žaidimo partnerio interpretacijoms; - Jausmus perteikia kalbėdamas, žaisdamas, atlikdamas tam tikrus vaidmenis.
Naudotis turimais bei pasirūpinti trūkstamais žaidimui reikalingais daiktais, įrankiais, kostiumais.	-Pasirūpina žaidimui reikalingais daiktais; - Vaidina, improvizuoja apsirengdami kostiumus ar jų detales.
VAIDYBINIAI ŽAIDIMAI SU LĖLĖMIS.	
Gaminti lėles flaneleografui, eksperimentuoti su tradicinėmis ir dirbtinėmis medžiagomis.	-Bando kirpti, klijuoja, dekoruoja; - žaidžia, kalba dialogu, bendrauja ir bendradarbiauja su bendraamžiais ir suaugusiais.
VAIDYBINIAI ŽAIDIMAI SU KAUKĖMIS.	
Kartu su suaugusiais gaminti kaukes, vaidinti su jomis.	-Gamina įvairias kaukes iš popieriaus, žaidžia su jomis; - Išreiškia ryškius personažo bruožus; - Vaidina trumpas kūrinėlių ištraukas; - Įspūdžius, jausmus perteikia kalbant, žaidžiant.
Įsitraukti į žaidybinę-siužetinę situaciją ir kurti siužetą.	-Žaidžia kūno judesiais; - Juda plastiškai, ritmiškai; - Sugeba pamėgdžioti įvairius gyvūnus, paukščius; - Mėgdžioja girdimus garsus ir regimus veiksmus.

Atkreipti dėmesį į veikėjo elgesio, judėjimo intonacijų ypatybes.	-Žiūri vaidinimą ir bando vertinti jų elgesį; - Improvizuoja veikėjų kalbą; - Išreiškia savo įspūdžius sakiniais ir aptaria su draugais.

MUZIKA

Esminiai gebėjimai	**Vaiko veiksena**
MUZIKOS KLAUSYMAS Suvokti įvairaus pobūdžio muziką ir emocingai reaguoti.	-Geba išgirsti kūrinio melodiją, ritmą ir apie ką dainuojama; - Emocingai reaguoja į patikusį muzikinį kūrinį.
Pratinti išgirsti paprasčiausius išraiškos elementus muzikoje (švelnų skambėjimą, taškuotą ritmą ir t.t.).	-Jaučia, įsiklauso į kūrinio dinamiką.
Mokėti žodžiais apibūdinti muzikos kūrinį.	-Bando žodžiais papasakoti kūrinio turinį bei charakterį; -Išreiškia savo nuomonę apie jį.
DAINAVIMAS. Bandyti kuo tiksliau intonuoti greitas ir lėtas dainas. Pratinti išreikšti dainos nuotaiką mimika, kūno judesiais.	-Bando intonuoti įvairaus tempo dainas; - Stengiasi įsisavinti įvairaus ritmo dainas; - Įsijaučia į dainos nuotaiką; - Savo išgyvenimus demonstruoja įvairiais kūno judesiais.
Gebėti trumpai papasakoti, apie ką dainuojama. Apibūdinti, kokia dainos forma su pritarimu ar be jo.	-Keliais žodžiais apibūdina apie ką dainuojama; - Nusako, ar daina su pritarimu ar be jo.
Kurti melodijas mįslėms, skaičiuotėms. Inscenizuoti liaudies dainas, vaidinti vaizdelius su muzikiniais intarpais.	-Bando kurti melodijas smulkiajai tautosakai; - Padeda inscenizuoti pasakas, liaudies dainas; - Papuošia pasakas savo kūrybos muzikiniais intarpais.

RITMIKA Gebėti ritmiškai, įvairiu tempu judėti pagal muziką.	-Bando šokti ritmiškai, sutartiniais judesiais.
Šokti poromis susikibus už rankų.	-Laikosi šokant poroje vienas prie kito.
Savarankiškai iš vieno ratuko sudaryti du, landžioti gyvatėle.	-Galvoja, kaip perskirti vieną ratelį į du; -Bando landžioti gyvatėle.
Imituoti ratelių veikėjų charakteringus judesius. Savarankiškai pritaikyti judesius dainelei.	-Kuria įvairių gyvūnų, personažų charakterius; -Bando kurti judesius dainelei.
GROJIMAS	
Gebėti groti su vaikiškais ritminiais instrumentais. Tyrinėti elementarius garso išgavimo būdus, grojimo techniką.	-Groja akmenukais, lazdelėmis, varpeliais, savos gamybos instrumentais; - Naudoja įvairius garso išgavimo būdus: braukimą, mušimą, daužymą.
Švęsti kalendorines šventes.	-Švenčia įvairiom formom kalendorines šventes; - Mokosi ratelių, dainelių, žaidimų, piemenų dainų; - Mokosi smulkiosios tautosakos, atitinkamai ją pritaiko.

5-6 m. amžiaus tarpsnis

Tikslas: Bendradarbiaujant su šeima ugdyti visapusišką vaiko asmenybės vystymąsi, laikantis etnokultūrinių tautos tradicijų.

Uždaviniai:

- Vertinti, branginti vaiko individualumą, bendradarbiaujant su vietos bendruomene ir šeima;
- Skatinti vaiko savarankiškumą, iniciatyvumą, kūrybiškumą;
- Saugoti ir stiprinti vaiko psichinę ir fizinę sveikatą, užtikrinti saugumą, tenkinant prigimtinį aktyvumą ir judėjimo poreikį;

- Stiprinti šeimos ir grupės sąveiką, ugdant asmenybę, atsidavusią tautinėms vertybėms siekti ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo kryptingumo, tęstinumo.

Sveikatos saugojimo kompetencija

Tikslas: Sudaryti galimybes ir sąlygas saugiai gyventi, veikti ir judėti.

Uždaviniai:

- Saugoti ir puoselėti psichinę vaiko sveikatą, skatinant gebėjimą sutelkti jėgas, valią, ištvermę.
- Ugdyti saugaus elgesio įpročių;
- Sudaryti sąlygas ugdytis fizines kūno galias ir judesio kultūrą.

Esminiai gebėjimai	**Vaiko veiksena**
VAIKO SAUGUMAS Suprasti, kaip augti sveikam ir saugiam, išvengti pavojų.	-Pasako vaikų darželio, namų adresą, mamos, tėtės darbovietę; - Suvokia saugaus eismo taisykles, žino, kaip pereiti gatvę per perėją, žino svarbiausių kelių ženklų reikšmes; - Žino pagalbos tarnybų telefonų numerius; - Geba kontroliuoti savo veiksmus.
Ugdyti savisaugos ir švaros laikymosi nuostatos.	-Laikosi asmens higienos įpročių ir įgūdžių; - Žino, kaip taisyklingai valytis dantis, skalauti po valgio burną; - Mandagiai valgo prie stalo, naudojasi peiliu ir šakute; - Kosėdami ar čiaudėdami prisidengia burną nosine.
Formuoti atsakingą požiūrį į sveikatą, atsargiai elgtis su vaistais.	-Žino, kad vaistai vartojami tik sergant, negalima imti vaistų be tėvų ar gydytojo nurodymų.
Vengti ir netoleruoti rūkymo, nesekti	-Žino, kokios yra neigiamos rūkymo pasekmės, supranta, kad vaikams draudžiama rūkyti;

kitų blogu pavyzdiu.	- Žino, kad buityje naudojamas medžiagas reikia naudoti tik pagal paskirtį, supranta, kokį pavojų gali kelti cheminės medžiagos; - Žino, kad narkotikai ir alkoholiniai gėrimai labai kenkia suaugusiųjų ir vaikų sveikatai; - Paaiškina, ko negalima daryti išgėrusiam žmogui ir kodėl.
Ugdyti sveikos mitybos pagrindus, augti sveikam, atspariam ligoms.	-Ruošia sveiko maisto salotas; -Padedami suaugusiojo sudaro sveiko maisto piramidę pagal duotą pavyzdį; - Įsitikina, kad grūdinimas apsaugo nuo ligų, stiprina sveikatą, gerina nuotaiką.
KŪNO GALIOS Jausti ir valdyti savo kūną ir turėti žinių apie save, savo kūną, savo sveikatą.	-Suvokia, kad kūnas juda staigiai, laipsniškai, įvairiomis kryptimis; - Ištyrinėja, kokių kūno dalių judesiai labai pakeičia kūno formą.
IŠRAIŠKA IR SAVIRAIŠKA Išreikšti save judesiu.	-Žino minčių, idėjų išraišką judesiui: pasikalba su draugu be žodžių, ritmiškai spragsi pirštais, liežuviu, švilpia; - Išreiškia veikėjų charakterius (ragana, milžinas, fėja); - Vaizduoja visą judėjimo vyksmą, gyvybės tarpsnius, darbo veiksmus, jų jėgą.
ĖJIMAS IR BĖGIMAS Orientuotis erdvėje ir laike.	-Eina ir bėga keisdami tempą, darydami posūkius, išsisklaido ir vėl susirikiuoja, pabėga nuo gaudančiojo ir paveja bėgantįjį;
Mokėti derinti rankų ir kojų judesius, keisti judėjimo būdą.	- Bėga lenktyniaudami gyvatėle, keisdami tempą; - Bėga mojuodami rankomis pirmyn, atgal.

PUSIAUSVYRA. Jausti kūno padėtį.	-Peržengia per kliūtį; - Eina virve, padėta tiesiai, ratu (pakaitiniu ir pristatomu žingsniu); - Eina horizontaliu ir nuožulniu buomu pakaitiniu ir pristatomu žingsniu, perneša daiktus su posūkiais.
Lavinti vestibuliarinį aparatą. Žaisti judriuosius žaidimus, kurie skirti visiems pagrindiniams judesiams tobulinti ir fizinėms ypatybėms ugdyti.	-Stovi ant vienos kojos, kita ištiesta į priekį, į šoną, atgal; - Eina virve, suoleliu su smėlio maišeliu ant galvos; - Užsimerkęs stovi ant vienos kojos; - Eina suoleliu ir prasilenkia su draugu; - eina ir bėga suoleliu, nuožulnia lenta; - atsisėdęs ant kamuolio (gimnastikos) atlieka įvairius rankų ir kojų judesius.
LAIPIOJIMAS Ropoti alkūnėmis ir keliais.	-Lenda pro kelias įvairaus aukščio kliūtis; - Prašliaužia pro kliūtis ropojant; - Šliaužia suoleliu pilvu, prisitraukdami rankomis; - Kybo veidu ir nugara į sienelę.
Gebėti koordinuotai atlikti judesius.	-Užlipa gimnastikos sienele, pereina į kitą tarpą ir nulipa žemyn; - Perlipa per įvairias kliūtis; - Laipioja kopėtėlėmis, keisdami tempą.
MĖTYMAS Žaisti įvairius žaidimus su kamuoliu.	-Meta kamuolį vienas kitam ir sugauna; - Meta kamuolį į žemę, į viršų ir sugauna iš eilės keletą kartų; - Atmuša atšokusį kamuolį nuo žemės dešine ir kaire ranka kelis kartus iš eilės, ridena kamuolį suoliuku; - Meta smėlio maišelį, kamuoliukus į horizintalų ir vertikalų taikinį dešine ir kaire ranka;

	- Permeta kamuolį per tinklą vienas kitam ir jį sugauna; - Žaidžia įvairius žaidimus su kamuoliais.
ŠUOLIAI Šokinėti įvairiais būdais, įveikiant kliūtis.	-Šokinėja abiem kojom, viena ir nuo kojos ant kojos, ant kojos vietoje ir judėdamas į priekį; - Šokinėja pirmyn suspaudęs daiktą tarp kelių; - Šokinėja per nejudančią ir sukamą virvutę; - Šokinėja su gimnastikos kamuoliu aplink įvairias kliūtis.
Šokti į aukštį, į tolį ir gilumą.	-Šoka į tolį iš vietos, įsibėgėjus; - Šoka į aukštį iš vietos, įsibėgėjus; - Šoka į gilumą nuo gimnastikos suolelio.
JUDRIEJI ŽAIDIMAI Žaisti judriuosius žaidimus, kurie skirti visiems pagrindiniams judesiams tobulinti ir fizinėms ypatybėms ugdyti.	-Vaikai geba tiksliai ir organizuotai laikytis žaidimo taisyklių, veikti greitai, tiksliai; - Savarankiškai organizuoja judrų žaidimą ir žaidžia iki galo; - Greitai reaguoja į žodinį, garsinį ir regimąjį signalą; - Sugalvoja naujas taisykles, tariasi dėl jų; - Pratinasi gerbti abipusį susitarimą, jo laikytis per visą žaidimą.
Žaisti žaidimus estafetes.	-Žaidžia komandomis, mokosi padėti kitiems, net rizikuodami pralaimėti; - Patiria malonumą nugalėję kitus; - Geba pasiskirstyti komandomis išsiskaičiuodami, traukdami burtus; - Žaidžia estafetes skirtas judesių tikslumui, akies taiklumui, vikrumui ugdyti.
SPORTINIAI ŽAIDIMAI Žaisti krepšinį.	-Geba gaudyti ir perduoti kamuolį abiem rankom nuo krūtinės; - Varo kamuolį stovėdamas vietoje dešiniąją, kairiąja ranka, vėliau eidamas ir bėgdamas; - Meta kamuolį į krepšį viena ranka nuo peties;

Žaisti futbolą.	- Atlieka įvairius kamuolio varymo ir metimo, gaudymo ir metimo pratimus; - Žaidžia įvairius judriuosius žaidimus. -Varo kamuolį viena koja, paskui kita; - Varo kamuolį pakaitomis dešine ir kaire koja, keisdamas judėjimo kryptį, greitį, aplenkdamas kliūtį, smūgiuoja į vartus; - Žaidžia įvairius žaidimus, estafetes.
Žaisti badmintono raketėmis.	-Daro įvairius judesius su rakete, mokosi tinkamai atsistoti ir laikyti raketę; - Atlieka įvairius pratimus, treniruojančius rankos judesių tikslumą ir akies taiklumą; - Žaidžia paprastus žaidimus su rakete.
TRADICINIAI JUDRŪS ŽAIDIMAI Žaisti tradicinius žaidimus.	-Žaidžia žaidimus savo veiksmams kontroliuoti, emocijoms valdyti: klasę, bėgti maiše, slėpynių; - Pratinasi dalintis inventoriumi, gerbti varžovą, mokosi sąžiningumo, draugiškumo.

Socialinė kompetencija

Tikslas: Ugdyti vaiko gebėjimus bendrauti, bendradarbiauti, suprasti save ir greta esančius.

Uždaviniai:

- Ugdyti pasitikėjimą savo jėgomis, artimiausiais draugais, ugdytojais;
- Skatinti savarankiškumą, savisaugą, atsakomybę už šalia esantį;
- Ugdyti sugebėjimą derinti ketinimus, norus su galimybėmis, aplinkybėmis;
- Nusiteikti laikytis šeimos, darželio bendruomenės tradicijų ir papročių;
- Sudaryti sąlygas perimti savo miesto, rajono, krašto kultūrines vertybes;
- Atrasti naujus patirties kaupimo būdus, orientuotis įvairioje socialinėje aplinkoje.

Esminiai gebėjimai	Vaiko veiksena
Stengtis suvokti save kaip savarankišką asmenį.	-Žino savo šeimos narių vardus, pavardes, auklėtojų ir auklėtojų padėjėjų vardus; - Lygina save su kitais šeimos nariais; - Atskleidžia savo gebėjimus, pomėgius, interesus; - Suvokia, kad diena, kai žmogus gimsta, yra jo gimimo diena, ir ji švenčiama kiekvienais metais.
Suvokti save kaip iniciatyvią ir atsakingą asmenybę.	-Siūlo savo įvairias idėjas, priima kitų siūlomas, planuoja bendrus veiksmus; - Diskutuoja, sprendžia problemines situacijas.
Pažinti savo šeimą, laikytis šeimos tradicijų ir papročių.	-Domisi, kaip susikuria šeima, pasakoja apie savo šeimą, sužino apie tėvų brolių ir seserų giminė ir padedant suaugusiems bando sudaryti šeimos medį; - Žino savo šeimos tradicijas, gamina dovanas savo šeimos nariams.
Ugdyti supratimą apie kaimynus ir kaimynystę, susipažinti su rasėmis ir tautomis.	-Iš žmonių elgesio supranta, kad jie gali būti geri ir blogi; - Žino ir pasako savo šalies kaimynines tautas, gerbia jų tradicijas ir papročius. Bando įvardinti rases ir žmonių išvaizdos panašumus ir skirtumus.
Analizuoti žmonių jausmus ir emocijas.	-Supranta, kad kito žmogaus jausmai, nuomonė verti pagarbos.
Plėsti žinias apie Marijampolės miestą ir rajoną.	-Susitinka, klausosi, bendrauja su žinomais kraštiečiais; - Eina į pažintines ekskursijas, susipažįsta su geležinkeliu; - Lanko kultūros ir istorijos paminklus.
Palaikyti glaudžius ryšius su socialiniais partneriais.	-Lankosi Marijampolės miesto darželiuose, mokyklose, miesto bibliotekoje, vaikų poliklinikoje, kraštotyros muziejuje ir kt.

Komunikavimo kompetencija

Tikslas: Tenkinti prigimtinį vaiko poreikį kalbėti, sudaryti sąlygas kalbai vystytis, bendraujant su bendraamžiais ir suaugusiais.

Uždaviniai:

- Ugdyti vaiko gebėjimus reikšti mintis, jausmus, nuotaikas, pasakoti įspūdžius, išreikšti savo nuomonę.
- Turtinti sakytinę vaiko kalbą, skatinti meninę raišką;
- Sudominti vaiką grafiniais simboliais, imituoti raštą;
- Eksperimentuoti, žaisti „kalba“, reikšti kūrybinę iniciatyvą.

Esminiai gebėjimai	**Vaiko veiksena**
BENDRAVIMAS Įgyti įvairios bendravimo patirties.	-Bendrauja su nepažįstamais į grupę atėjusiais žmonėmis; - Žino mįslių, patarlių, sakmių, pamėgdžiojimų, pajunta ryšį su ankstesnių kartų žmonių dvasios pasauliu; - Mokosi klausytis kalbančiojo.
Reikšti savo nuomonę.	-Tariasi, svarsto, aiškinasi dėl bendros veiklos; - Pastebi kito vaiko teigiamas, neigiamas asmenybės savybes; - Vertina suaugusįjį kaip asmenybę; - Sprendžia apie kito elgesį ne iš pasekmių, o iš ketinimų.
Dalintis su kitais turima informacija.	-Diskutuoja apie sudėtingus reiškinius, procesus, techniką, kosmosą; - Kviečia kitus padėti išspręsti kilusią problemą.
Naudotis įvairiomis bendravimo priemonėmis.	-Mimika, pantomima, judesiu išreiškia savo nuotaiką, mintis, emocijas.
KALBA	
Gebėti išklausyti kitą, dėmesingai, kantriai.	-Klausosi įrašų su savo draugų balsais, atkartoja išgirstą informaciją. - Atsako į įvairaus pobūdžio klausimus; - Supranta samprotavimus, ginčus, komentarus, pranešimus, instrukcijas.

Suvokti tautosakos grožį.	-Žino mįslių, paerzinimų, liaudiškų palinkėjimų, pašmaikštavimų, eilėraštukų, jas naudoja įvairiuose renginiuose; - Žino kitas tarmes; - Supranta patarlių, mįslių, priežodžių prasmę.
Mokėti kalbėti prasmingai, pasitikėti savimi.	-Kalba apie tai, ką patyrė, pamatė, išgirdo, palietė, pamatė; - Diskutuoja apie laikraščių, knygų, žurnalų iliustracijas, fotoalbumų nuotraukas, simbolius gatvėse, parduotuvėse, stotyse.
Sieti vaizdą su žodžiu.	-Laisvai fantazuoja, kuria žodžius, dvieilius kūrinėlius; - Moka tinkamai laikyti knygą, žino, kur jos pradžia, pabaiga, kur viršus, kur apačia; - Pastebi raides, užrašus visur, jas apžiūri, komentuoja, kuo skiriasi raidės nuo kitų simbolinių ženklų; - Nuosekliai atpasakoją įvykį, dėsto savo mintis; - Pastebi savo ir draugų kalbos klaidas; - Girdi ir pasako pirmą, paskutinį ir vidurinį garsus; - Rašo savo vardą didžiosioms spausdintoms raidėm, suranda savo vardo raides knygose, laikraščiuose, žurnaluose; - Sudaro naujus žodžius su priesagomis ir priešdėliais; - Atsako į klausimus pilnais sakiniais, laisvai kalba paprastais ir sudėtingais sakiniais.
Kalbėti turtinga, spalvinga ir gyva savo kalba.	-Savarankiškai kalba, keičia vienus žodžius kitais, priešingos reikšmės žodžiais; - Suvokia perkeltinę prasmę, dviprasmybes, absurdus, humorą; - Žino ir teisingai pasako savo krašto vietovardžius; - Žino ir pasako daug apibendrinančių žodžių, savarankiškai vartoja pagrindinius vietą ir laiką apibūdinančius žodžius;‘ - Žino socialinių ir visuomeninių reiškinių pavadinimus: vestuvės, krikštynos, rinkimai, parlamentas, meras, seniūnas, seimas.

Pa□inimo kompetencija

Tikslas: Tyrinėti ir bandyti suprasti supančią aplinką.

Uždaviniai:

- Palaikyti ir skatinti vaiko domėjimąsi aplinka, žmonėmis, gyvąja ir negyvąja gamta, daiktais ir reiškiniais.
- Padėti vaikui susivokti, sužinoti apie tradicinį lietuvių požiūrį į gamtą, krašto ir regiono etnines ir kultūrines tradicijas, papročius, šventes;
- Skatinti pastabumą, mąstymą, sugebėjimą lyginti, tapatinti, eksperimentuoti, matuoti, skaičiuoti, pagal vaiko galimybes atpažinti ir naudotis skaitmenimis.

Esminiai gebėjimai	**Vaiko veiksena**
AŠ IR APLINKOS DAIKTAI BEI REIŠKINIAI Atkreipti dėmesį į kai kurias tradicinės kultūros apraiškas šiandien vartojamuose daiktuose.	-Apsilankę etnografiniame muziejuje, atkreipia dėmesį į senovinių daiktų formas, spalvą, medžiagas, puošybos elementus lygina juos su šiuolaikiniais daiktais; - Apsilankę miesto bibliotekoje, vaikų poliklinikoje, geležinkelio stotyje, atkreipia dėmesį į objektų architektūrą, patalpų interjerą.
Eksperimentuoti su mažiau įprastais daiktais, padedančiais suvokti kai kuriuos reiškinius.	-Laido saulės zuikučius mažais veidrodėliais; - Naudodamas spyruoklę ar svertus, sukonstruoja svarstykles; - Tyrinėja augalo dalis mikroskopą; - Stebi daiktus per žiūronus.
Suvokti ploto, svorio pastovumą.	-Įvairios formos paviršių padengia tuo pačiu kiekiu medžiagos; - Iš to paties kiekio plastilino nulipdo ilgą ir ploną bei trumpą ir storą lazdelę, jas suvienodina.
Lyginti įvairiausius daiktus pagal vieną ir	-Lygina daiktus naudodamasis vienu ar keliais

du parametrus.	sąlyginiais matais savo kūno dalimi (pėda, plaštaka) arba pieštuku; - Matuoja naudodamasis sutartiniais matais: laiko atkarpoms žymėti (žadintuvas, minutinė rodyklė), vertei matuoti (piniginei vienetai centai, litai); - Lygindamas vartoja dydį apibūdinančias sąvokas: ilgesnis - trumpesnis, aukštas - žemas, platus – siauras, didelis – mažas, storas – plonas, sunkus – lengvas.
Regėjimo, lytėjimo pojūčiais skirti bei pavadinti kubo, rutulio formas, suvokti kas yra keturkampė forma, kokie jos požymiai.	-Rankų darbeliams, konstravimui naudoja įvairios erdvinės formos gamtinę medžiagą, statybines detales, konstruktorių elementus; - Įvairiaspalvius, skirtingo dydžio daiktus grupuoja pagal formą, dėlioja didėjimo ir mažėjimo tvarka; - Įprastuose daiktuose, gamybos atliekose įžvelgia naujas formas; - Liesdamas, čiupinėdamas keturkampės formos daiktus įvardija jos požymius.
Skirti šiltas, šaltas, tamsias, šviesias spalvas, įvardinti atspalvius.	-Įvardija šiltas ir šaltas spalvas; - Pagal pilkos spalvos intensyvumą skiria medžio dirbinių senumą; - Manipuliuodamas su spalvotais daiktais, įvardija atspalvius, sudaro daiktų serijas atsižvelgiant į atspalvio intensyvumą.
Pastebėti daiktui ar daiktų grupei būdingus požymius, įžvelgti ir įvardinti ryšius tarp daiktų.	-Pastebi ir pasako ne tik tuos požymius, kuriais daiktai skiriasi, bet ir tuos, kuriais panašūs skirtingo dydžio, bet vienodos spalvos; - Nustato, kurie drabužiai yra skirtingų stilių (sportiniai, vakariniai, senoviniai, šiuolaikiniai); - Sudaro vieną ar dvi grupes daiktų, atsižvelgdamas į jų priklausymą tai kategorijai (baldai, virtuvės indai).
Skaičiuoti daiktus iki 10 ir daugiau, vartojant kiekinius ir kelintinius skaitvardžius, pažinti skaitmenis nuo 6 iki 10, perprasti 0 sąvoką.	-Skaičiuoja grupės daiktus iš kairės į dešinę ir atvirkščiai, vartojant kiekinius ir kelintinius skaitvardžius; - Lygina gretimus skaičius, nustato jų tarpusavio ryšius bei santykius remiantis konkrečių daiktų grupėmis; - Sudaro skaičių iš vienetų, ar kelių mažesnių skaičių, suvokdamas kiekinę skačiaus sandarą; - Atlieka monetų keitimo operacijas iki 10 centų vertės; - Įvardija skaitmenis, žaisdamas didaktinius žaidimus, randa juos aplinkoje; - Sprendžia loginius galvosūkius.

Intuityviai suvokti operacijų su daiktų grupėmis prasmę.	-Manipuliuodamas su daiktų grupėmis suvokia ir vartoja: sudėties, atimties, daugybos, dalybos veiksmus, įvardija terminus.
Suvokti ir nustatyti daiktų padėtį vienas kito atžvilgiu.	-Dėlioja daiktus šalia vienas kito, lygiagrečiai, viduje, išorėje; - Grafiškai pavaizduoja daiktų padėtį vienas kito atžvilgiu; - Piešiniu užpildo visą lapą; - Dėlioja įvairius daiktus tam tikru atstumu; - Padalija grupės erdvę įvairiai veiklai.
Suvokti savaitės, metų laiko tėkmę.	-Sudaro savaitės darbelių albumą; - Apžiūri paveikslėlius, nuotraukas, aptaria metų laikus; - Išbando, ką gali nuveikti per minutę, 10 min., dieną, savaitę, metus; - Apžiūri įvairius laikrodžius ir išsiaiškina kaip matuojamas laikas; - Stebėdamas gamtos požymius nustato metų laiką, pasako to meto dirbamus darbus.
AUGALŲ GYVENIMAS	
Stebėti augalus, esančius artimoje ir tolimesnėje aplinkoje.	-Stebi darželyje, darželio teritorijoje ir už jos ribų esančius augalus, lankosi parke; - Įvardija Lietuvoje augančius augalus minimus tautosakoje.
Paaiškinti augalų augimo sąlygas, laiką, trukmę.	-Moka paaiškinti, kodėl augalams reikalingos maisto medžiagos, oras, šviesa; - Įvardija trumpai augančius augalus ir ilgaamžius; - Žino kelių medžių pavadinimus; - Įvardija kelis visžalius augalus; - Stebi išsprogusius medžių, krūmų šakeles, gėlių daigelius, daro apibendrinimus; - atlieka eksperimentus su gėlių, javų sėklomis, svogūnėliais. Jas daigina, sėja, augina, prižiūri.
Suprasti žmogaus ir augalų glaudų ryšį.	-Žino, kokie augalai naudojami maistui, vaistams, popieriaus gamybai, dažų gamybai; - Įvardija keletą piktžolių rūšių ir paaiškina, kuo jos trukdo; - Turi žinių apie saugomus augalus; - Bando įvardinti lietuvių ir pasaulio žymius gamtininkus; - Turi žinių apie egzotinius vaisius, daržoves, augalus.

GYVŪNAI	
Pastebėti ne tik stambius, bet ir smulkius gyvūnėlius.	-Stebi pro mikroskopą ar padidinimo stiklą gyvius, esančius po medžio žieve; - Supranta, kad yra gyvūnų, kurie minta kitais gyvūnais; - Žino, kaip gyvūnai prisitaiko prie aplinkos.
Įvardyti gyvūnų ir jauniklių pavadinimus.	-Įvardija naminių ir laukinių gyvūnų, paukščių ir jų jauniklių pavadinimus, jų atsiradimo būdus; - žino, kad skiriasi gyvūnų kalba.
Suprasti gyvūnų naudą žmogui.	-Žino, kad žmogui maitintis reikalinga mėsa, pienas; apsirengimui reikalinga vilna, pūkai pagalvėms; - Pastebi, kokie gyvūnų siluetai naudojami tautodailėje.
Paaiškinti žmogaus ryšį su gyvūnija.	-Supranta gyvūno buvimo kartu prasmę; - Įvardija gyvūnus žmogaus pagalbininkus; - Įvardija gyvūnus auginamus mūsų regione; - Įvardija laukinius gyvūnus; - Įvardija gyvūnus, gyvenančius kituose žemynuose; - Turi žinių apie Raudonąją knygą.
NEGYVOJI GAMTA	
Bando paaiškinti negyvosios gamtos objektų savybes.	-Gali paaiškinti vandens naudą žmogui, gyvūnams, augalams; - Įvardija vandens telkinių rūšis; - Paaiškina lietaus svarbą; - Žino, kur naudojama vandens energija; - Pastebi ir įvardina vaivorykštę, bando paaiškinti jos kilmę; - Turi elementarių žinių apie šviesą; - Moka laidyti saulės zuikučius;
Pratinasi paaiškinti oro ir klimato savybes.	-Įvardija metų laikus ir jų požymius, nustato ryšį tarp oro sąlygų ir augalų augimo, gyvūnų aktyvumo; - Supranta dangaus kūnų ir gamtos reiškinių poveikį žmogui; - Žino apie vėjo energijos panaudojimą; - Moka liaudies dainų, pasakojimų, mitų, pasakų apie planetas, gamtos reiškinius.

Meninė kompetencija

Tikslas: Sudaryti sąlygas ir galimybes įsivaizduoti, pajausti, kurti, grožėtis.

Uždaviniai:

- Žadinti teigiamą nuostatą meninei veiklai, tautiniam tapatumui, tautodailei;
- Jautrinti jutimus: garsu, balsu, žodžiu, judesiu, linija, spalva ir forma;
- Sudaryti sąlygas kurti pasitelkiant tautos stilių ir dvasią, skatinti išgyventi kūrybos džiaugsmą;
- Mokyti įsijausti į muziką, ugdyti tikslų intonavimą ir ritmo pajautimą, ugdyti kūrybinius gebėjimus.

DAILĖ

Esminiai gebėjimai	Vaiko veiksena
PIEŠIMAS Įgyti meninės patirties, pasitikėjimo savo kaip menininko gebėjimais.	-Stebi ir piešia gamtos vaizdus; - Piešia pasakų ir dainų temomis; - Išdėsto daiktus pagal turinį.
Tobulinti piešimo įgūdžius.	-Naudoja linijas žmogaus ar paukščio, gyvulio judesiui, nuotaikai perteikti; - Praturtina simbolinio žmogaus veidą detalėmis, atranda naujas kūno dalis; - Piešia smulkias formas, jas derina su stambiomis.
Nustatyti daikto padėtį.	-Nustato piešimo lapo vidurį, kampus, viršutinę ir apatinę dalį, kairę, dešinę pusę.
Sudaryti linijinius raštus.	-Piešia horizontalias, vertikalias linijas, daro raštus; - Išdėlioja objektus ritmiškai.
Eksperimentuoti su dailės priemonėmis ir naujomis technikomis.	-Naudoja mišrią techniką; - Piešia kreida ant drėgno storesnio popieriaus; - Mokosi naujų piešimo technikų.
TAPYBA Tobulinti tapymo įgūdžius.	-Tapo trumpais, ilgais, siaurais, plačiais

	potėpiais įvairiomis kryptimis; - Tapo mišriomis raiškos priemonėmis: potėpiais ir spalvindamas plokštumą; - Spalvomis bando išreikšti savo nuotaiką, metų laikus.
Bandyti komponuoti.	-Išdėsto daiktus pagal turinį, pagal tai kas svarbiausia tame piešinyje; - Mokosi piešti peizažus.
Ugdyti jautrumą spalvai.	-Mokosi išgauti švelnius tonus, guašą maišo su juodais, baltais dažais.
Išmokti naujų technikų.	-Susipažįsta su naujomis technikomis, mokosi jų atlikimo; - Tapymą derina su štampavimu, vaško kreideles – su tapymu.
APLIKAVIAMS	
Formuoti kirpimo įgūdžius.	-Iš siaurų, plačių popieriaus juostelių kerpa mažus, didelius kvadratėlius, stačiakampius; - Iš kvadratėlių kerpa mažus ir didelius skritulius; - Kerpa pagal kontūrą; - Klijuoja iškirptas formas ant pasirinktos spalvos popieriaus.
Sudaryti ornamentą.	-Iš mažų ir didelių kvadratų, skritulių dėlioja ornamentą juostelėje, kvadrate, skritulyje; - Naudoja pradžioje dvi, vėliau – tris spalvas; - Derina prie tamsaus fono šviesias spalvas ir atvirkščiai;
Susipažinti su karpinių technika.	-Kerpa iš perpus sulenkto popieriaus (kryžius, saulutė, augalų siluetai, margučiai); - Naudoja auklėtojos paruoštus trafaretus.
ŠTAMPAVIAMAS	
Atrasti įvairius raiškos būdus.	-Eksperimentuoja su teptuku; - Pratinasi daryti monotipiją; - Štampuoja pirštu, teptuku, štampu ar kita priemone nesudėtingas formas, ornamentus.

Tobulinti štampavimo įgūdžius.	-Štampuoja teptuku ir stengiasi, kad iš atskirų potėpių susidarytų paprastos dekoratyvios formos (vingeliai, trikampiai, rombeliai, gėlės, eglutės); - Puošia paties iškirptas formas iš popieriaus, medžiagos.
Vaizduoti paprastus objektus.	-Štampuoja paprastus objektus mažu štampeliu ant nedidelio popieriaus lapo.
LIPDYMAS	
Tobulinti lipdymo įgūdžius.	-Lipdo konstrukciniu, skulptūriniu būdu.
Formuoti figūras iš plastilino plokštelės.	-Išploja ploną plokštelę iš plastilino. - Formuoja paprastas figūras, cilindrą, kūgį.
Kurti iškilų ornamentą.	-Atskirai nulipdo rutuliukus, ovalėlius, lazdeles; - Dėlioja iš nulipdytų detalių ornamentą ir ant plokštelės prilipdo.
Raižyti ornamentą.	-Steka raižo ant plokštelės paviršiaus ornamentą iš paprastų geometrinių, augalinių formų.
Gaminti paveikslėlius.	-Ant kartono daro paveikslėlius iš spalvoto plastilino. - Kuria iš plastilino juostelių paveikslėlius.
KONSTRAVIMAS	
Konstruoti įvairius objektus.	-Konstruodamas naudoja lego, plastmasinius konstruktorius, kurių detalės sujungiamos iškilimais, įdubimais ir kt.; - Konstruodamas naudojasi piešiniais, įvairių statinių fotonuotraukomis, brėžiniais.
Daryti įvairias formas.	-Iš minkšto popieriaus ir virvelių daro įvairias figūras (žmogaus, gyvūno, paukščio); - Planuoja darbą, nusako veiksmų eigą, numato galutinį rezultatą.

RANKŲ DARBAI

Esminiai gebėjimai	Vaiko veiksena
Tobulinti origamio įgūdžius.	-Lanksto popierių į keturias dalis; - Lanksto paruošto formato popierių (kepurė, laivelis, piniginė).
Daryti erdvines figūras.	-Kvadrato formos lapą lanksto skersai, įstrižai.
Gaminti įvairius darbelius.	-Kartu su auklėtoja ir savo iniciatyva pasigamina žaislų siužetiniams vaidmeniniams žaidimams; - Gamina kaukes, žaisliukus eglutės puošybai, papuošalus grupės interjerui.
Daryti tekstilės darbelius.	-Audžia kilimėlius iš audinio atraižų; -Siuvinėja.
Dirbti su gamtine medžiaga.	-Gamina atvirukus, paveikslėlius, suvenyrus; - Taupiai ir tikslingai naudoja gamtines ir kitas medžiagas.
Remontuoti žaislus, klijuoti knygas.	-Reikalui esant suremontuoja žaislus, knygas; - Atnaujina dėlionių dėžutes.
DAILĖS KŪRINIAI, TAUTODAILĖ	
Domėtis menu, tautodaile.	-Susipažįsta su lietuvių dailininkais, jų dailės darbais, knygų iliustracijomis; - Aplanko mieste vykstančius dailės parodas; - Apžiūri netoli esančią dekoratyvinę skulptūrą, paminklą.
Pajausti natūralių medžiagų taurumą, artimumą.	-Stengiasi pajusti gintaro, medžio, odos, lino, molio, taurumą, artumą žmogui ir dirbtinių medžiagų reikalingumą; - Kalba apie tai, koks raiškos būdas, kokia medžiaga geriau tinka vienai ar kitai idėjai pavaizduoti.
Pajausti formų simbolinę prasmę (tautinė simbolika).	-Intuityviai suvokia, kad tautodailė yra tautos praeities bei vertybių atspindys ir turi simbolinę prasmę.

MUZIKA

Esminiai gebėjimai	Vaiko veiksena
MUZIKOS KLAUSYMAS Gebėti susikaupti, įsiklausyti ir išgirsti muziką.	-Moka sukaupti dėmesį ir klausytis muzikos, stengiasi ją suvokti, analizuoja.
Apibūdinti ją naudojant sąvokas.	-Apibūdinant kūrinius, naudoja sąvokas: linksmas ir liūdnas, lėtas ir greitas, tylus ir garsus.
Mokėti klausyti tylos ir miesto triukšmo.	-Klausosi tylos, lygina su civilizacijos triukšmu.
Klausytis įvairių stilių ir epochų muzikos.	-Klausosi liaudies ir moderniosios muzikos; - Klausosi šiuolaikinės ir senovinės muzikos.
Išgirsti skirtingų dermių ir skirtingo metro muzikos.	-Klausosi mažoro ir minoro dermių kūrinių; - Bando išgirsti skirtingo metro muziką.
Išgirsti ir apibūdinti, kokie muzikos instrumentai skambėjo kūrinyje.	-Apibūdina, kokius muzikos instrumentus girdi.
Gebėti skirti kūrinio žanrą, atlikimo būdus.	-Bando skirti kūrinio žanrą (lopšinė, polka, valsą, dainą, maršą); - Apibūdina, kas atlieka kūrinį (choras, ar solistas); - Pasako, ar kūrinys vokalinis, ar instrumentinis (dainuoja, tik groja).
Žinoti kelias kompozitorių ir poetų pavardes.	-Žino, kad muziką kuria kompozitorius, o žodžius dainai poetas; - Bando atsiminti kelias jų pavardes.
DAINAVIMAS	
Gebėti dainuoti su pritarimu ir be jo.	-Dainuoja su muzikiniu pritarimu ir be jo.
Pratintis taisyklingai kvėpuoti dainavimo metu.	-Kvėpuoja teisingai tarp frazių ir nurodytuose vietose daro pauzes.
Teisingai artikuliuoti garsus. Išgirsti garsų aukštį.	-Stengiasi teisingai artikuliuoti garsus; - Bando pajusti garsų aukštį ir teisingai juos intonuoti.

Dainuoti klausimus ir atsakymus, savo vardus, pavardes, mįsles, skaičiuotes, muzikinius intarpus pasakose.	-Išraiškingai klausia ir atsako dainuodami dialoge; - Kuria melodijas įvairioms frazėms, smulkiajai bei pasakojamajai tautosakai.
Bandyti giedoti lengvesnes kalėdines, velykines, gavėnios giesmes.	-Bando kartu su suaugusiais giedoti giesmes.
Pažymėti kalendorines šventes.	-Švenčia arba mini visas nurodytas kalendorines šventes; - Mokosi atitinkamų dainų, šokių ir žaidimų; - Mokosi smulkiosios tautosakos, oro spėjimų, pasakų ir padavimų; - Mokosi piemenėlių dainų, žaidimų, dialogų, raliavimų.
RITMIKA	
Gebėti raiškiai, ritmiškai, darniai ir grakščiai atlikti judesius.	-Teisingai moka perteikti muziką; - Reaguoja į jos pasikeitimą.
Mokėti pagal muzikinius signalus ir pagal komandą keisti ėjimo, šokimo kryptį.	-Suka ratelį nurodyta kryptimi; - Keičia kryptį išgirdę garsinį ar žodinį signalą.
Gebėti suktis poromis ir po vieną, eiti ir bėgti „gyvatėle“, landžioti pro sukabintas rankas.	-Geba ritmiškai suktis poroje ir po vieną; - Bando bėgti ir eiti „Gyvatėle“ įvairiom kryptim; - Landžioja pro sukabintas rankas.
Išmokti kelis šokių žingsnelius.	-Stengiasi šokti ritmiškai, grakščiai, emocionaliai.
Suvokti folklorinių šokių žingsnelį.	-Bando išlaikyti ritmą ir pusiausvyrą šokdami folkloro šokių žingsnelius.
GROJIMAS	
Gebėti pritarti suaugusiojo grojimui ritmiškai atliekant savo partiją vaikiškos muzikos instrumentais. Tyrinėti garso išgavimo būdus.	-Ritmiškai pritaria suaugusiojo grojimui; - Groja lazdelėmis, akmenukais, trikampiu, varpeliais, metalafono plokštelėmis ir kt. savos gamybos bei vaikiškos muzikos instrumentais.
Mokėti savarankiškai improvizuoti.	-Improvizuoja savarankiškai.

Kurti ritminius ir melodinius motyvus.	-Geba kurti įvairias ritmines ir melodines atkarpėles; - Savarankiškai juos atlieka.

VAIDYBA

Esminiai gebėjimai	**Vaiko veiksena**
VAIDMENINIAI SOCIALINIAI ŽAIDIMAI Žaisti bandant išreikšti, interpretuoti, kurti, fantazuoti drauge su kitu.	-Kalbasi su draugu; - Kartu kuria personažus; - Fantazuoja ir kuria naują, originalų siužetą; - Improvizuoja mažai pažįstamo vaidmens veiksmus; - Naudoja žaislus pakaitalus.
Savarankiškai kurti ir naudoti „vaidinimo“ komponentus: siužetą, tradicinius ir šiuolaikinius kostiumus.	-Kuria siužetą; - Naudoja dekoracijas, kostiumus ar jų detales; - Bendrauja ir bendradarbiauja su suaugusiais ir bendraamžiais.
VAIDYBINIAI AIDIMAI SU LĖLĖMIS	
Gaminti įvairias popierines, pirštinines, lazdelines lėles, lėles šešėlių teatrui ir vaidinti, improvizuoti su jomis.	-Kerpa, klijuoja, dekoruoja lėles; - Vaidina, mėgdžioja personažų kalbą, elgesį; - Mokosi dekoruoti tautinį kostiumą; - Kostiumus dekoruoja tautiniais motyvais; - Žaidžia su lėlėmis; - Žaidžia šešėlių teatrą.
Bandyti pajausti turimą žodžių ir atliekamų judesių harmoniją, pratintis pavadinti už lėlę.	-Išlieka aktyvus, emocionalus.
VAIDYBINIAI ŽAIDIMAI SU KAUKĖMIS	
Bandyti suvokti kai kurių tradicinių švenčių, įvairių spektaklių kaukių prasmę, intuityviai pajusti persikūnijimo jėgą, vaidinant su kauke.	-Gamina kaukes; - Žaidžia su kaukėmis; - Suvokia naujametinių, Užgavėnių kaukių ir įvairių personažų prasmę; - Persikūnija į vaidinimą personažą.

Suprasti, ką teatre veikia dramaturgas, poetas, artistas, režisierius, dailininkas. **PANTOMIMA** Įsitraukti į žaidybinę siužetinę situaciją, skambant muzikai bandyti kūno judėjimu, plastika, mimika, išreikšti emocijas. Stebėti ir kurti plastiškus žaidimus.	-Lankosi spektakliuose; - Geba įsiklausyti į tekstą; - Atpažįsta personažus. -Kuria trumpas siužetines inscenizacijas; - Kuria pantomimos spektaklius; - Dalyvauja miesto renginiuose. - Bendrauja ir bendradarbiauja su suaugusiais ir bendraamžiais.

6. UGDYMO PASIEKIMAI IR JŲ VERTINIMAS

Vaiko pasiekimų vertinimas – neatsiejama kokybiško ugdymo(si) proceso dalis, nuolatinis informacijos apie vaiko, jo ugdymo(si) ypatumus, bei daromą pažangą atskirais amžiaus tarpsniais kaupimas, interpretavimas ir apibendrinimas.

Vertinimo paskirtis – pažinti vaiką, jo individualumą, gebėjimų lygį, bei jo patirtį

(kaip kinta vaiko gebėjimai per tam tikrą laiko tarpą), numatyti vaiko ugdimosi perspektyvas, pritaikyti ugdymo(si) procesą vaikų grupės ir kiekvieno vaiko poreikiams bei galimybėms. Vertinant išryškėja, kuriems vaikams gali prireikti individualios ir papildomos pagalbos. Vertinimas - nuolatinis procesas, kuris vyksta pastoviai. Auklėtojos vaikus stebi visą laiką. Neformalaus stebėjimo metu auklėtoja nieko neužsirašinėja. Tėvai su grupės pasiekimais supažindinami susirinkimų metu.

Su individualia vaiko pažanga ir pasiekimais, tėvai supažindinami bendraujant asmeniškai. Kaupiami duomenys apie vaiko pasiekimus leidžia palyginti vaiko gebėjimus mokslo metų

pradžioje su gebėjimais mokslo metų pabaigoje. Visa tai leidžia palyginti įvykusių pokyčių dinamiką bei numatyti tolimesnio vaiko ugdimo(si) gaires.

Duomenys apie vaiko pasiekimus fiksuojami ir kaupiami vaiko **įvertinimo aplanke.**

Tai vaiko darbelių, atliktų pratybų užduočių rinkinys, rodantis vaiko pasiekimų lygį per tam tikrą laiko tarpą. Vaiko pasiekimai fiksuojami vaiko dienoraštyj**e (**aplanke**)** – tai vaiko augimas nuo lopšelio iki mokyklos. Jame fiksuojami vaiko fiziniai pakitimai, išskirtiniai intelektualiniai gebėjimai, unikalios mintys, frazės, pedagogų pastebėjimai apie vaiko mąstymo, elgesio, charakterio savybes.

● Ugdymo(si) pasiekimų vertinimas yra visuminis**,** vertinami atskirų ugdymo kompetencijų pasiekimai.

● Ugdymo pasiekimų vertinimo metodai ir būdai: stebėjimas, pokalbis su vaiko tėvais, vaiko veiklos analizė.

● Ugdymo pasiekimų vertinimo dažnumas: du kartus metuose (sausio ir gegužės mėn.).

Prireikus atliekami tarpiniai vaikų pasiekimų vertinimai.

● Ugdymo pasiekimų vertinimo fiksavimas: dienynas, vaikų raiškos darbeliai, veiklos pėdsakai.

● Ugdymo pasiekimų vertinimo pateikimo formos: ataskaita, pokalbiai su tėvais, logopedu, pedagogais.

● Vaiko pasiekimų dokumentavimas**:** vaiko aplanke kaupiami darbelių pėdsakai, vaikų kūrybos knygelės, unikalios mintys, pasakojimai, klausimai, samprotavimai, žodinė kūryba, nuotraukos, vaiko veiklos stebėjimo užrašai ir kt.

● Vertinant vaiko pasiekimus laikomasi vertinimo ir jų pateikimo etikos reikalavimų, užtikrinamas jų laikymo saugumas.

● Vertinimas garantuoja vaikui psichologinį saugumą, sėkmės išgyvenimą.

● Ugdymo pasiekimų vertinimo rezultatų panaudojimas: vaikų pažinimui, veiklos planavimui, ugdymo proceso individualizavimui, tėvų individualiai informacijai**.**

● Ugdymo pasiekimų vertinimo vykdytojai: pedagogai, tėvai.

NAUDOTA LITERATŪRA IR INFORMACIJOS ŠALTINIAI

1. Ališauskas R. ugdymo turinio beieškant// Mokykla, 1999.
2. Artyn vaiko (2dalys). Vilnius: Polilogas, 1997; 1998.
3. Bennett B., Rolheiser-Bennett C., Stevahn L. Mokymasis bendradarbiaujant. Kur jausmai ir protas susitinka. Vilnius: garnelis, 2000.
4. Gražienė V. Kai kurie ikimokyklinio ugdymo praeities ir dabarties santykio aspektai// Lietuvos vaikų darželis: praeitis ir dabartis. Vilnius: Leidybos centras, 1999.
5. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2005 04 18 įsakymas Nr. ISAK-627 „Dėl ikimokyklinio ugdymo programų kriterijų aprašo“ (žin., 2005, Nr. 52-1752.
6. Lietuvos Respublikos Seimo 2003 m. gegužės 20 d. nutarimu Nr. IX-1569 patvirtinta „ Vaiko gerovės politikos koncepcija“

7. Monkevičienė O. Užsienio valstybių ikimokyklinių ugdymo programų modeliai. Vėrinėlis. Knyga auklėtojai II dalis. Vilnius: leidybos centras, 1995.
8. Monkevičienė O. Naujojo ugdymo turinio bei kūrybinio jo įgyvendinimo būdų psichologinės- pedagoginės ištakos. Vėrinėlis. Knyga auklėtojai. I dalis. Vilnius: leidybos centras.
9. Monkevičienė O. Ankstyvojo amžiaus vadovas. Vilnius: Minklės leidykla, 2001.
10. Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencija, ratifikuota 1995 m. liepos 3d. Lietuvos Respublikos įsatymu Nr. I-983.
11. Ikimokyklinio ugdymo gairės. Programa pedagogams ir tėvams. Vilnius: leidybos centras, 1993.
12. Socialinių įgūdžių ugdymo vadovas. Vilnius: Švietimo aprūpinimo centras, 2003.
13. Vaikų darželių programa „Vėrinėlis“. Vilnius: leidybos centras, 1993.
14. Vaikų darželių programa „Gairės“.